O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
290901
INV. №

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

2001 йил 20 сентябрь пайшанба

Сотувда эркин нархда
№ 194 (2756)

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИНИНГ АҚШ ПРЕЗИДЕНТИ БИЛАН ТЕЛЕФОН ОРҚАЛИ МУЛОҚОТИ

19 сентябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Америка Қўшма Штатлари Президенти Жорж Буш билан телефон орқали суҳбатлашди.

Икки давлат раҳбарлари ўзаро муносабатларнинг бугунги аҳволи ва турли соҳаларда Ўзбекистон-Америка ҳамкорлигини ривожлантириш истиқболларини муҳокама қилди. Суҳбат чоғида минтақавий хавфсизлик ва халқаро терроризмга қарши биргаликда курашиш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди. Томонлар дунёвий муаммога айланган терроризмга қарши курашиш ҳамда унинг ғоявий илдизлари ва молиявий манбаларини йўқотишда халқаро ҳамжамиятнинг саъй-ҳаракатларини кучайтириш лозимлигини таъкидлади. Бу борада ҳамкорликни давом эттиришга келишиб олинди.

(ЎзА).

ОҚСАРОЙДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 19 сентябрь куни Оқсаройда Россия Федерацияси Хавфсизлик кенгаши котиби Владимир Рушайлони қабул қилди.

Учрашувда АҚШда террорчилик ҳаракатлари содир этилгандан сўнг дунёда юзага келган вазият ҳамда Марказий Осиёдаги мавжуд ҳолат юзасидан ўзаро фикр алмашилди. Томонлар, шунингдек, халқаро терроризмга қарши кураш масаласи ҳамда минтақавий хавфсизликни таъминлаш йўлларини муҳокама қилди.

Музокаралар сўнггида Президент Ислом Каримов ва Россия Хавфсизлик кенгаши котиби Владимир Рушайло журналистлар билан учрашди.

— Фурсатдан фойдаланиб, аввало, яна бир бор АҚШда юз берган фожеага муносабатимизни билдирмоқчиман, — деди давлатимиз раҳбари. — Халқимиз бир томондан, Америка аҳлига ҳамдардлик билдирса, иккинчи томондан, террорчилар амалга оширган хунрезликдан ғазабда эканлигини намоён этмоқда. Айниқса, мусибатли кунда елкадош бўлиш, жабрланганларга ёрдам кўрсатиш нияти кучли.

— АҚШда содир бўлган воқеалар терроргa қарши курашда шу кунгача фойдаланиб келинган усуллар эскирганини яна бир карра тасдиқлади, — деб давом этди Президент. — Демак, муаммога бутунлай янгича ёндашиш, террор босқинига ҳамда уни йўналтирувчи, маблағ билан таъминловчи, ҳаракатга келтирувчи марказларга қарши курашиш, уларни зарарсизлантириш учун тамоман янгича қарорлар қабул қилиш керак.

Таъкидламоқ керакки, Ислом Каримов 1999 йилдаёқ ЕХҲТ минбаридан туриб, "совуқ уруш"дан кейин терроризм муаммоси жуда муракқаблашиб, XXI асрнинг энг хавфли таҳдидларидан ҳам усти турувчи иллатга айланиши мумкинлиги ҳақида катта ташвиш билан гапирган эди. Мабодо, ўшанда Ўзбекистон раҳбари БМТ ҳузурида Халқаро аксилтеррор маркази тузиш таклифини ўртага ташлаган, бунда марказнинг мақсадлари белгилаб берилган — фақат қўпорувчилик ҳаракатларининг олдини олиш, террорчиларга қарши курашиш эмас, уни мувофиқлаштирувчи ва маблағ билан таъминловчи тизимларни йўқотиш ҳам лозимлиги таъкидланган эди.

— Шуни қатъий таъкидлайманки, — деди Ислом Каримов, — биз террорчилика ва унинг марказлари, ҳомийларига қарши ҳамкорликда курашиш билан боғлиқ масалаларни муҳокама қилишга тайёрмиз. Лекин АҚШ вакиллари билан мамлакатимиз ҳудуди ва ҳаво кенгликларидан, айримлар айтмоқчи, Афғонистонга зарба беришда фойдаланиш масаласини кўриб чиқмаганимиз ҳам, муҳокама этганимиз ҳам йўқ.

Россия Хавфсизлик кенгаши котиби В.Рушайло халқаро терроризмга қарши кураш бўйича чора-тадбирлар ишлаб чиқиш борасида музокара ўтказиш ва мазкур масалани атрофлича муҳокама қилиша имкон бергани учун Ўзбекистон Республикаси Президентига миннатдорлик билдирди. Меҳмон терроризм фақат ижрочи бўғини билан курашиб, муаммони тугал ҳал қилиб бўлмаслигини таъкидлар экан, халқаро ҳамкорлик ва, айниқса, жаҳон молия тизимига катта эътибор қаратиш лозимлигини қайд этди.

Учрашувда кўрилган масалалар юзасидан томонларнинг фикри бир жойдан чиққани, терроргa қарши курашда икки мамлакатнинг тегишли идоралари фаолиятини мувофиқлаштиришни янги босқичга кўтаришга келишиб олингани таъкидланди.

(ЎзА).

СУРАТДА: қабул пайти.
Фарҳод ҚУРБОНБОЕВ олган сурат.

Республика биржа марказида кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш мавзуига бағишланган ўқув семинари ташкил этилди. Ўзбекистон Республикаси Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси ҳамда Япония халқаро ҳамкорлик агентлиги (JICA) ҳамкорлигида уюштирилган мазкур семинарда мамлакатимизда ўрта ва кичик бизнесни ривожлантириш истиқболлари ва Японияниг бу соҳада эришган ютуқлари ҳақида гап борди.

ЯПОНИЯ ТАЖРИБАСИ ЎРГАНИЛМОҚДА

Икки кун давом этаётган семинарда Япония Миллий молия корпорациясининг (ЯММК) етакчи мутахассислари томонидан "Иқтисодиёт ривожланишида кичик ва ўрта бизнеснинг ўрни", "Янги ташкил этилаётган кичик ва ўрта корхоналарни қўллаб-қувватлаш", "Япония Миллий молия корпорациясида кредитни таҳлил этиш тизими ва корпорациянинг хусусиятлари" мавзуларида маърузалар ўқилди.

Семинар бошланишида сўзга чиққанлар истиқлол йилларида Ўзбекистонда кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш йўлида салмоқли ишлар амалга оширилганини таъкидлашди. Қонунчилик тизимининг такомиллаштирилиши, турли тўсиқларнинг олиб ташланиши, тадбиркорларга қўллаб имтиёзлар яратилаётгани бунга тасдиқ бўла олади. Шу билан бирга, мамлакатимизда ривожланган давлатлар тажрибаси ҳам кенг ўрганилаётгани эътиборга молик. Кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш соҳасида жуда катта ютуқларга эришган Япония мутахассисларининг Ўзбекистонга келиб, ўз тажрибаси билан ўртоқлашиши мамлакатимизда бу соҳани ривожлантириш борасидаги ишларнинг самараси янада ошишига хизмат қилади.

ВАТАННИНГ ҒУРУРИГА АЙЛАНАЙЛИК

Яқинда телевидениенинг Ёшлар телеканалида «Дастхат» кўрсатуви намойиш этилди. Унда танбурчи Тоир Асқар билан мулоқот бўлди. Маълум бўлишича у эстрада қўшиқларига танбур чертиб берар экан. Унинг ўзи бу ҳолни шундай изоҳлади: қўшиқни тинглаган чет элликлар мен чалиб берган акти ўзбекнинг мусиқаси дея эътироф этишади. Ана шу эътироф менинг миллий ғуруримдир. Бунда мен голиб спортчи Ўзбекистон байроғини боши узра баланд кўтариб, хориж стадионини айланиб чиққандагн суруни туяман.

Еш танбурчининг гапи мени анча ўйлантириб қўйди. Ғурур нима ўзи? Ранги қанақа? У ҳамма бирдай бўлалими ёки асиничами? Ғурурли одам ким, ғурурсизчи? Менимча ғурурли одам мамлакат миқёсида амалга оширилаётган ҳар бир муваффақиятни ўзига тегишли деб билади ва ундан қувонади. Масалан, турли бинолар пештоқида ҳилпираб турган байроғимизни кўрганимизда вужудимизни фахрланиш ҳисси чулғаб олади. Кўзларимиз чарақлаб кетади. Темурийлар тарихи давлат музейи ёхуд Олий Мажлис биноси ёнидан ўтаётганимизда-чи? Кўнглимиздан виқор ўсиб чиқа бошлайди. Ана шу виқор — миллий ғурурдир. Андижонлик Муҳаммадқодир Абдуллаевнинг Олимпия чемпиони деган номга сазовор бўлиши ўзбекистонликларга чексиз ғурур бағишламадими? Шаҳид кетган Абдулла Қодирий, Чўлпон, Фитратнинг қотилларига нафратимиз недан? Буларнинг ҳаммаси охир-оқибат бизнинг ориятимиз, номусимиз ва ғуруримизга бориб тақалади.

Илк ўрта аср буюк мутафаккирларидан бири, ўз даврининг ёрқин юлдузи, кўп қиррали ижоди билан инсон билимлари ривожига улкан ҳисса қўшган, жаҳон маданияти тарихида ўчмас из қолдирган Абу Наср Форобий «Фозил шаҳар аҳолиларининг фикрлари» номли рисоласида ўзида ўн икки туғма хислатни бирлаштирган кишигина аҳолини одам бўла олиши ҳақида ёзади: «...(тўққизинчидан), руҳи ғурурли ва ўз виждонини қадрлайдиган бўлсин, унинг руҳи ўз табиати билан паст ишлардан юқори ва олижаноб ишларга интиладиган бўлсин».

Инсон борки, унда Ватан туйғуси, фахр ва ифтихор ҳисси бор. «Ватан, ватан, дея жоним танимдан узра равон, нанга на гам келур?!...» деб ёзган эди бундан 80 йил муқаддам Абдулла Авлоний. Ёки Навоий эслант:

Айшим, Ватан узра
то жони бор,
Киши ҳарб этар
токи имкони бор.

Дарҳақиқат, Ватанни севмоқ унда шунчаки қувонмоқ, ғурурланмоқ эмас. Уни дил-дилдан англамоқ, у билан нафас олмоқ, у билан яшамоқдир. Уни янашмоқ ва обод этмоқ учун курашмоқдир. Афсуски, ўтган асрнинг 70 йили давомида миллат, Ватан тушунчалари коммунистик мафкурага мослаб чиқилди. Бугун Истиқлол, Мустақиллик туфайли социализм ва у билан бирга, тушунчалар янгиланаётган сўнгина, яна ҳамма нарса асл ҳолига қайтди, яна ҳамма нарса асл ҳолида намоён бўла бошлади.

Миллатимизнинг ўлмай-нетмай, йўқолмай-ютилмай, асрлар оша барҳаётлиги таъмин этган омиллардан бири миллий ғурурдир. У комил инсон фазилатларидан бири. Мозийга назар ташлайлик. Ҳаёт пайдо бўлгандан бери ҳар бир ғурурли одам ўзи туғилиб ўсган кичик ҳам тўкилган маконини ва ўз халқини кўз қорачиғидай асраб-авайлаган, эл-юртни ҳар қандай душмандан ҳимоя қилган. Кўплаб қадим асарларда ғурур ва ифтихор туйғулари улуғланган, юзлаб афсонавий қаҳрамонлар образи яратилиб халқимиз шу руҳда тарбияланиб келинган. Тумарис, Широқ афсоналари, Гўрўғли, Алпомиш, Рустамхон, Кунтуғмиш достонлари, қадимий Урхун, Енисей битиклари, Қобусномa каби қадим ёзувлари ва ёзма адабиёти фикримиз исботидир. Уларда ҳар бир киши ўз тақдирини Ватан ва халқ тақдири билан боғлаши, унга бор куч-қудрати, ақл-заковатини сарфлаши энг муқаддас бурч эканлиги таъкидлар устирилади.

Мен Президентимизнинг яқинда бўлиб ўтган Самарқанд ва Жиззах вилоятлари кенгашларининг навбатдан ташқари сессияларида сўзлаган нутқларини ўқиб чиққач, бу воқеотларни яна хотирладим. Чунки оритлан, ғурурли одам ҳар қандай шароитда ҳам Ватан, эл-юрт шарафи учун курашади. Унинг гуллаб-яшнаши, бошқа юртлардан ортда қолмаслиги учун меҳнат қилади. Ва шу тарихда ўзи ҳам Ватанининг фахрига айланади. Республикамизда бундайлар кам эмас. Аслида ҳар бир одамнинг ўз хизмат вазифасини ҳалол, виждонан бажариши ҳам ғурурдир. Эндигина атак-чечак қилиб ҳадам ташлаётган гўдакка отнаг ёки онанг ёмон деб кўрингчи?! «Яхши» деган бийрон талаффузи билан ғозингизга уради. Бу ғурур, ориятнинг илк кўринишидир. Уни мамлакат миқёсидаги ифтихорга айлантириш эса ҳамма бизнинг ишимиз. Чунки ҳеч бир одам онадан ориятсиз туғилмайди. Кейин эса ўзининг оиласида олган тарбияси, теварак-атрофдагиларнинг таъсири билан ориятли мустаҳкамланиб бориши ёки аксинча. Демоқчиманки, ғурурни ҳам тарбиялаш лозим.

Бугун — мустақил Ўзбекистон жаҳонга юз тутаётган, қадимий, адаррини таклаб борган бир пайтда азалдан ғурурли халқ эканлигимизни янада теран англаш ҳар қачонгидан-да катта аҳамиятга эга. Чунки ғурурли одам оиласи, жамият ва давлат манфаатини ҳимоя қилиб олади. Эл-юртнинг куч-қудратини, шон-шуҳратини оширади. Фарзандларнинг камолидан қувонади. Бир сўз билан айтганда, Ватанни севади ва унга бутун вужуди билан ўзига боғлиқ эканлигини ҳис қилади.

Бошқача бўлиши мумкин эмас!

Ажлодлардан мерос қолган баланд ориятимиз билан Ватанимиз ғурурига айланмоқ ҳар биримиз учун ҳам фарз, ҳам қарздир.

Гулчеҳра ЙЎЛДОШЕВА,
«Халқ сўзи» мухбири.

Маърифат соати

«Пахта — 2001»

Зафарларга бой мавсум

Қўрғонтепа тумани меҳнаткашлари пахта тайёрлаш режасини ўтган йилга нисбатан 12 кун илгари бажаришди. 10 минг гектардан ортиқ майдоннинг ҳар гектаридан ўртача 27,5 центнер биринчи навли пахта териб олинди. Қабул пунктларига 28 минг тоннадан ортиқ "оқ олтин" жўнатилди.

Олинган даромад ҳозирдаёқ 2,5 миллиард сўмдан ошди. Давлатга ғалла ва пиллa сотишдан тушган даромадларни ҳам ҳисобга олганда, бу рақам 5 миллиард сўмга яқинлашмоқда. Бу йилги мавсум ҳар гектардан олинаётган ҳосилнинг кўпайиши билан ажралиб туради. Масалан, "Қорасув" ширкат хўжалигидаги Маҳмуджон Сарбоев бошчилигидаги ижарачилар 46 центнердан ҳосил олишди. Шу хўжаликдаги Зайнобиддин Мамадалиев оила пудрати эса 50 центнердан пахта териб, режани 178 фоиз бажарди.

"Намуна" ширкат хўжалигидаги Пахлавон Орипов, Худойберди Ҳайдаров, Набиев номли ширкат хўжалигидан Акмал Деҳқонов, Озимжон Холбердиев ва бошқалар ҳам ана шундай марраги кўзлаб меҳнат қилмоқда. Буларнинг барчаси плёнка остига экиш услубининг мунтазам такомиллаштириш самарасидир. "Бирлашган" ширкат хўжалигининг тадбиркор деҳқонлари қўллаган жуфт қаторларга экиш услуби мўл ҳосил олиш ва туман хўжаликлари орасида биринчи бўлиб йиллик режани бажариш имконини берди. Шу куни кунда улар ўрш режа кўрсаткичларини 133 фоизга етказди.

Мавсумнинг яна бир ўзига хос жиҳати — йиғим-терим мавсумида ҳашарчиларнинг қатнашмаётганлигида. Моддий манфаатдорлик, мавжуд кучлардан тўғри фойдаланиш Қўрғонтепаликларга йиғим-терим мавсумини четдан ёрдамчиларни жалб қилмасдан ўтказиш имконини берди. "Султонобод" ва "Қўштепа" хўжаликларида кўп километрлик газ ва сув тармоқлари ўтказилди. Бир вақтнинг ўзида 50 кишига тиббий ёрдам кўрсатадиган қишлоқ врачлик пункти фойдаланишга топширилди. Навоий номидаги ва "Султонобод" хўжаликлари ўз маблағлари ҳисобидан 400 ўқувчига мўлжалланган мактабни қуриб биткази. Шошилинч тиббий ёрдам марказини қурилиши ҳам ниҳоясига етмоқда.

С. ШУКУРОВ,
ЎзА мухбири.

РУСТАМ ҚОСИМЖОНОВ — ОСИЁ ЖАМОАСИ ЕТАКЧИСИ

Грузиянинг Батуми шаҳрида Европа ва Осиё терма жамоалари ўртасида бошланган шахмат бўйича мусобақа давом этмоқда. Унда дунёнинг энг кучли шахматчилари, жумладан, россиялик Гарри Каспаров ва ҳамюртимиз Рустам Қосимжонов иштирок этмоқда.

Батумида ўтаётган матчга бўлган қизиқишнинг жуда катта эканини алоҳида таъкидлаш керак. Сабаби мусобақаларда ҳар икки қитъанинг таниқли шахмат усталари қатнашяпти. Осиё терма жамоасини Р.Қосимжонов бошқараётган бўлса, европаликлар таркибида Г.Каспаров биринчи тахтада ўйнаётир.

Айллар баҳсида европаликлар шарафини ҳимоя қилаётганлар орасида грузиялик собиқ жаҳон чемпиони Майя Чебурданидзе, осиёликлар сафида эса дунё биринчилигининг икки бор ғолиби хитойлик Се Цзюн бор.

Мусобақа мобайнида рақиблар бир-бири билан икки маротаба учрашади. Ҳар бир шахматчига ўйин давомида 25 минут вақт ажратилади.

Айни пайтда дунё рейтингида юқори мавкени эгаллаб турган ҳамюртимиз Р.Қосимжонов Европа-Осиё матчида ўзига муваффақиятли иштирок этяпти. У дастлабки учрашувларда белгиялик Михаил Гуревични 2:0, испониялик Эмил Сутовский ва грузиялик Зураб Азмайпарашвилини 1,5:0,5 ҳисобида мағлубиятга учратди. Таниқли шахматчимиз, шунингдек, француз Этьен Бакро билан 1:1 ҳисобида дуранга эришди.

Мусобақанинг дастлабки саккиз тури якунланди. Р.Қосимжонов ҳисобида олти, Г.Каспаровда эса етти ярим очко бор.

(ЎзА).

Ғалвир сувдан кўтарилди. Эрта баҳордан меҳнат қилиб етиштирилган ҳосилга умид боғлаган деҳқонлнинг куни туғди. Учқўприк тумани "Истиқбол" ширкатлар уюшмаси бригада бошлиғи Баҳодиржон Давронов шулар ҳақида ўйларкан хурсанд бўлиб кетади. Тўғрида, бригада туманда биринчилардан бўлиб пахта топшириш режасини бажарди. Қабатидагиларнинг қўли ҳам мўмай пул кўрди. Ҳали далада ҳосил мўл. Кўрсаткични 50 центнерга етказиш учун ҳам имкон етарли.

СУРАТДА: бригада бошлиғи Баҳодиржон Давронов ишчи Абдурашид Рашидов билан.
Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Янги китоблар тақдимоти

Республика Миллий матбуот марказида Фанлар академияси Абу Райҳон Беруний номли Шарқшунослик институтида нашр этилган янги асарларнинг тақдимоти бўлди. Унда нафақат юртдошларимиз, балки хорижлик олимларда ҳам катта қизиқиш уйғотаётган «Зижжи Кўрагоний», «Тарихи Рашидий», «Зафарнома» каби асарлар ҳақида сўз юритилди.

Ўзбекистон маърифатпарварлар жамияти анжуман ташаббускори бўлди.

АКЦИЯ БОР, ДИВИДЕНД ҚАНИ?

Номда эмас, ишда ўзгариш ясаш муҳимроқ

Самарқанд вилоят Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида республикамиз Президенти кейинги йилларда вилоятда саноат ривожининг кўнгилдагидек эмаслигини аниқ мисоллар асосида танқид қилди. Айрим йирик корхоналар фаолияти бутунлай тўхтаб қолганини ачиниш билан қайд этди.

Бир пайтлар "Шойи тўқиш фабрикаси" деб аталган корхонанинг ҳам Самарқанд саноатида ўз ўрни бўларди. Бу ерда ишлаб чиқарилган маҳсулотларга талаб катта эди. Бугун-чи? Бугун ҳам шундай. Аммо корхонанинг ишлаб чиқариш куч-қуввати илгариги даражада эмас. Андижон, Хоразмдан, Қорақалпоғу Бухородан келган мижоз аввалгидек тўп-тўп бахмал олиб кетолмаяпти. Неча бор ҳафсалаcи пир бўлган мижозлар Самарқанддаги бу корхона маҳсулотларидан ниҳоят умид узишга мажбур бўлишди ҳам.

Фақат бахмал ишлаб чиқарилса-да, шойи тўқиш фабрикаси деб номланган корхона акционерлик жамиятига айлантирилганда унинг тезда ўнгланиб кетишига жамоада умид катта эди. Уйлаб-ўйлаб танланган "Мусаффо" акционерлик жамияти номи ҳам корхона тақдиридан далолат берарди. Аммо ном ўзгарди, лекин ўзгариш бўлмади. Мулк эгасига бўлган акционерлар ўз маблағи билан корхона иш фаолиятининг кўнгилдагидек давом эттириш, акционерларга дивиденд тўлаш масалаларини ҳал этиб бўлмайди-да.

Шу ўринда 2001 йилнинг биринчи чорагидан сўнг корхонада ишларнинг тақа-тақ тўхтаганига изоҳ шарт бўлмаса керак. Бу пайтда 1400 дан ортиқ ишчига мажбурий меҳнат таътили берилдан ўзга чора топилмади. Сабаби — хомашё йўқ. Тўғрироғи, хомашё олишга маблағ йўқ.

Ана шундай вазиятда корхона раҳбари алмаштирилди. Янги раҳбар Давронлар Ақроров "Мусаффо" акционерлик жамиятига ўрнида қўшма корхона ташкил этишни маъқул кўрди. Ҳамкорлик қиладиганлар ҳам топила қолди.

Қозоғистонликлар бизнинг маблағ эвазига айтиб бўлмас тарихида ўтгани эса ҳисобга олинмай ишлаб ҳам топилди. Кейин оддий корхона жихозлари ишда турмагани лаб ишсиз қолишди. Ўтган йили бу ҳол қайта-қайта такрорланди. Тўғри, зарур чора-тадбирлар туфайли йил якунида зарар кўрилмади. Ишлаб чиқарилган 1 миллион 173 минг метр газлама ҳисобидан 24 миллион сўмга яқин фойда олинди. Аммо бу миқдордаги на ўз номидан келиб чиққан ҳолда — "Бахмал" деб атала бошланди. Шартномага асосан қозоғистонликлар "Бахмал"ни технология ва хомашё билан таъминлашади. Эскириб кетган, бугунги кунда ярасиз ҳолга келиб қолган асбоб-ускуналар янгиланади.

Қўшма корхонада ишларнинг юришиб кетиши Самарқанд саноати ривожида, вилоят иқтисодиётига қўшимча сармоялар жалб этилишида ва асосийси, қайтадан янги ишчи ўринлари яратилишида муҳим аҳамиятга эга бўлади, албатта.

Янги қўшма корхона келажагига ҳозирдан ишонч билдирилаяпти. Бунинг замирида Самарқанддаги азалдан шаклланган тўқимачилик саноатию, Қозоғистоннинг бизнес базасига эгалиги мужассамдир. Лекин бу эътирофлар ҳам кўнгилдагидек ишлаб чиқарилган корхонага боғлиқ, албатта. Лекин қолоқликдан чиқиш, ривожланиш йўлига тушиш учун энг оддий ҳаракатнинг ўзи қандай умид уйғотади.

Биз юқорида кўпроқ янгиланиш, корхона номи ўзгариши ҳақида сўз юритдик. Аммо шунчаки номланган корхонани ўзгариши билан ҳамма нарса ўз-ўзидан ўзгариб қоладими? Демак, ўз-ўзидан маълумки, жамият ўз акцияларига эга, улар қатъий режа асосида жойлаштирилган бўлиши даркор.

Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш вилоят ҳудудий бошқармаси маълумотларига кўра жамият томонидан номинал қиймати 1000 сўмлик 67816 та акция чиқарилган. Режа бўйича давлат улушига 25 фоизи давлат улушига тўғри келиши, 10 фоизи меҳнат жамоасига, 25 фоизи хорижлик сармоядорларга сотилиши, қолган 40 фоизи эса эркин савдога чиқарилиши керак эди. Ҳақиқатда эса фақат давлат ва меҳнат жамоасига тегишли акциялар тўғри жойлаштирилди. Эркин савдода 14 фоиз — 2500 та акция сотилди. Чет эллик инвесторлар бўлган эса ҳеч қандай алоқа ўрнатилмади. Шундай қилиб, 34580 дона акция жойлаштирилмай қолди.

Қурилиш ташкилотида меҳнат қилаётган 368 нафар ишчи-хизматчи акционерга айланиб, мулк эгаси бўлди. Аммо ўтган икки йилда олган акцияларига дивиденд олишолмади. Жамият томонидан сотилган акцияларга 1999 йилда бирор сўм ҳам дивиденд ҳисобланмаган, бу ерда янгича иш шароитига ишни юритилмаганини англатади. 2000 йилда эса ҳар бир акцияга 43,03 сўмдан дивиденд ҳисобланган, аммо акционерларга яна курук қоғозлар берилди.

Акционерлик жамиятлари фаолияти ҳақидаги қонунлари куплаб келтириш мумкин. Аммо бу ҳаёт ва қонунларни амалда қўллай олмасак, кўп ғурур қолаверади. Юртдошимиз алоҳида таъкидлаганидек, ислоҳотларни амалга оширишга Ватан, Юрт учун ҳар бир кишининг ғамҳўрлиги эмас, одамларнинг онгини ўзгартириш, мавжуд резерв ва имкониятларни ишга солиш асосий вазифадир. Шундай экан, хорижга ташкилотлар бошқача номланса, улар пештоқига ўз ройли пешлавҳалар ўрнатилса, бу ўзгаришлар замирида масъулият ҳис этилиши зарур.

Абдурасул САТТОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Қарор ва ижро

АЖДОДЛАРИМИЗ МЕРОСИ

умуминсоний қадриятлар эканлигини жаҳон эътироф этмоқда

Бу инкор қилиб бўлмайдиган ҳақиқат. Юртимиздаги кўплаб тарихий-меъморий обидаларнинг ЮНЕСКОнинг «Умуминсоний қадриятлар китоби» рўйхатига киритилганлиги ҳам шуни тасдиқлайди. Мана яқиндагина Шаҳрисабз шаҳрининг тарихий ёдгорликлар жойлашган мавзеси ана шу рўйхатдан жой олди. Ҳозир гап бу ҳақда эмас. Гап ана шуни ўзимиз қандай тушунаётганлигимизда. Аждодларимиздан мерос умуминсоний қадриятлар эканлигини, уни асраш, авайлаш, авлодларга етказишни ким қандай англаётганлиги, тарихий ёдгорликларга қандай муносабатда бўлаётганлиги ҳақида. Шунинг учун ҳам мухбиримиз «Олтин мерос» халқаро хайрия жамғармаси Қашқадарё вилоят бўлими бошлиғи Шарофат АШУРОВАга бир неча савол билан мурожаат қилди.

— Жамғармага раҳбар бўлиб ўтганингиздан буён анча-мунча ишларга қўл ураётганлигингизни эшитиб юрибман. Агар мумкин бўлса, шу ҳақда икки оғиз гапириб берсангиз.

— Маълумки, 1996 йил 27 сентябрда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази ҳузуридаги «Олтин мерос» халқаро хайрия жамғармасини қўллаб-қувватлаш тўғрисида»ги қарори эълон қилинди. Шунга мувофиқ, вилоят ҳокими ҳам 1996 йил 10 октябрда қарор чиқарган ва жамғарманинг вилоят бўлими ташкил топган эди. Аввало, айтиш керакки, бу Мустақиллик шарофати. Йўқса, аждодларимиз мероси, уни билиш, асраш, авайлаш ҳақида гап ҳам бўлиши мумкин эмасди.

Бўлим учун Қиличбек мадрасасидан жой олганмиз. Мутахассисларни ишга жалб этганмиз. Вилоят телевидениесида махсус «Олтин мерос» саҳифаси ташкил этилган. Вилоятдаги тарихий обидаларни, ёдгорликларни ўрганиш бошлаб юборилган. Айни пайтда Косон туманидаги Шайх Қусам ота зиёратгоҳида тарихий музей ташкил этиш ва шу жойда ўтган алломалар, зиёратгоҳни асраб қолиш учун кўкракларини қалқон қилган фидойи юртдошларимиз тўғрисидаги маълумотлар тўпланмоқда.

Ростини айтсам, ҳазрати Шайх Қусам ота ҳақида деярли ҳеч нарсани билмас эканмиз. Шайх Қусам ота ҳақидаги тарихий манбаларни ўрганиш асносида шундай фикрга келдим. Мутахассисларнинг изланишлари туфайли кўплаб маълумотлар тўпланаяптики, бари ҳайратомуз. Масалан, ўз даврида шайхлар шайхи деб тан олинган Қусам ота мусулмон оламининг машҳур намояндалари Аҳмад Яссавийнинг қариндоши ва Баҳоуддин Нақшбанднинг устози бўлган экан. Шайх Қусам ота қабрига ўрнатилган обида XI-XVII асрларда қурилган деган маълумотларга эга бўлдик. Шайх Қусам ота ҳақида ўз вақтида Абдураҳмон Жомий ва Алишер Навоий ҳам айтиб кетган экан.

Қарши шаҳрининг шундай биқинида қўл узатса етадиган жойда Пудина қишлоғи жойлашган. Маълум бўлишича, унинг ҳам ўзига хос тарихи бор экан. Унинг тарихини тиклаш ниҳоятда муҳимдир. Аммо бу осон иш эмас. Чунки қатағон йилларида қадим қўлёзмаларни сақлаганлиги учун 18 киши олиб кетилган ва қайтмаган. Шунинг учун кишилар ноёб ва нодир китобларни кўмишга, дарёларга оқизишга мажбур бўлишган. Буларни қишлоқнинг кексалари, қариялари кўзда ёш билан гапириб беришаяпти. Жамғармамиз мутахассислари уларнинг хотиралари ва тарихий маълумотларни тўплаш, ўрганиш мақсадида изланишлар олиб боришмоқда.

Бир сўз билан айтганда, Қашқадарё воҳасида бундай тарихий жойлар кўп. Меъморий обидаларнинг сақланиб қолганлари ҳам анчагина. Масалан, Шаҳрисабзда, Касбидаги Султон Мирҳайдар ота зиёратгоҳи ва бошқалар. Гап фақат уларга оид маълумотларни тўплаш, ўрганиш, мукаммал ҳолда ўқувчиларга етказишда. Афсуски, ҳали бу соҳада қилинаётган ишлар етарли эмас. Қолаверса кўпчилик мутасаддилар ҳамон эскича муносабатдалар. Улар тарихий ёдгорликлар ҳақида тўла-тўкис тасаввурга ҳам эга эмаслар, десам хато қилмайман.

— Шу ўринда ЮНЕСКОнинг «Умуминсоний қадриятлар китоби» рўйхатига киритилган Шаҳрисабздаги тарихий-меъморий обидаларни сақлаш, муҳофаза этиш, фойдаланиш қай аҳволдалиги хусусида ҳам тўхталсангиз.

— ЮНЕСКОнинг 2000 йилнинг 30 ноябрида Австралиянинг Каирин шаҳрида бўлиб ўтган «Умуминсоний мерос» қўмитасининг 22-сессияси қарорига кўра Шаҳрисабз шаҳридаги қуйидаги тарихий ёдгорликлар — Оқсарой, Коба карвонсаройи, Ҳаммом, Чорсу мемориал комплекси, Дорулсаодат (Амур Темур сағанаси, Жаҳонгир мақбараси), Дорул тиловат комплекси (Шамсиддин Кулол, Сайийдлар мақбаралари) (XIY аср), Малик аждар (XYII), Абдишукур оғалиқ масжиди (XYIII аср), Кундузак масжиди ва бошқа кўплаб ёдгорликлар, меъморий обидалар, «Умуминсоний қадриятлар китоби»га киритилган.

Хўш, шу билан иш битдими? Йўқ. Назаримда, энди иш бошланиши керак. Иш бошланди ҳам. Масалан, вилоят ҳокимининг махсус фармойиши чиқди. Унда тарихий-меъморий обидалардан мақсадли фойдаланиш, миллий маданий меросни тарғиб этиш асосий вазифа қилиб қўйилган. Шаҳрисабздаги Чорсу обидасида «Қашқадарё олтин мероси» мавзуида тарихий этнографик кўргазма ташкил этиш белгиланган. Афсуски ҳали ҳануз шаҳар ва туман раҳбарияти, умуман бу ишга алоқадор кишилар ниманидир кутиб туришганга ўхшайди. Ахир ҳар бир тарихий обида ҳақида мукаммал маълумотга эга бўлиш учун изланиш, тадқиқ қилиш, матнлар тайёрлаш, керак бўлса, чоп этиш — хуллас қиладиган иш кўп-ку.

— Аждодлар мероси умуминсоний қадрият эканлиги ҳар бир киши онгига етиб бориши учун нималар қилиш керак, деб ўйлайсиз?

— Энг аввало, тарихий-меъморий обидаларни, улар ҳақидаги маълумотларни билиш керак. Шунда ҳайрат ошади. Ҳайрат пайдо бўлган шахсда ҳавас уйғотади. Эзгуликка, улуғ ишлар қилишга рағбат пайдо бўлади. Дунёда ҳавас билан яшаш яхши. Чунки ҳар доим нимагадир интилади, ҳаракат қилади, изланади. Изланганга эса толе ёр бўлади. Айтиш лозимки, бўлимимиз томонидан олиб борилаётган ишлар шунга хизмат қилади.

«Халқ сўзи» мухбири Нарзулла РАВШАНОВ суҳбатлашди.

ДАРЁ — ЧОПАР, ЧАҚҚОН — ТОПАР

Ака-ука тадбиркорлар Тўлқинжон, Собиржон, Абдулҳай ва Ёқубжон Файзиевлар қишлоқда от спорти мажмуи бунёд этишди

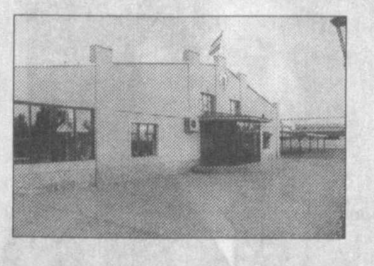

Хусусий корхона, фермер хўжалиги, устахона, ошхона, қўйингки жамоа хўжалиги. Ҳозир биз бу тушунчаларга анча кўникиб қолдик. Аммо, хусусий от спорти мажмуичи? Буниси янгилик. Зангиота туманидаги Хонобод қишлоғида ана шундай воқеа рўй берди. Куни кеча бу ерда «Олтин тақа» спорт мажмуининг очилиш маросими бўлиб ўтди. Бу тантанага чор атрофдан қишлоқ фуқаролари тўпландилар, от спорти мутахассислари, хорижлик меҳмонлар, спортчилар ташриф буюришди. Республика Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси Баҳодир Маҳситов маросимни очар экан, ушбу мажмуа Ўзбекистонда от спортининг янада оммавийлашиши, ёшлар орасидан номдор чавандозлар, Осиё ва жаҳон чемпионлари етишиб чиқишига ёрдам беришини алоҳида таъкидлади.

Томошабинлар манежга таклиф этилади. Мамлакатимизда маълум ва машҳур бўлган етакчи спортчилар, ёш чавандозлар тантана қатнашчиларига бир соат мобайнида ўз маҳоратларини намойиш этиб, завқ ва шавқ бағишлайдилар. Бу ерда катта ва кичик мусобақалар ўтказиш учун барча шарт-шароит муҳайё этилганлиги эътиборга лойиқ эди.

Ушбу мажмуанинг ижодкорлари ака-ука Тўлқинжон, Собиржон, Абдулҳай ва Ёқубжон Файзиевлардир. Улар қишлоқнинг қоқ ўртасида ташландиқ бўлиб ётган бир гектарча ерни обод қилишга бел боғлашади. Тегишли хат-ҳужжатлар тайёрлангач бир йил мобайнида қурилиш ишлари амалга оширилди. Мана, от спорти мажмуи, машиналарни ювиш майдони, ошхона бинолари тикланиб ишга туширилди.

— Бу ишга жазм этишимизда Президентимиз ва ҳукуматимиз тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаётганлиги катта маънавий мадад бўлди, — дейди тадбиркор Абдулҳай Файзиев. — Миркомил отамиз эл-улусга нафингиз тегсин деб оқ фотиҳа бергандилар. Ҳаракатда баракат деб шуни айтсалар керакда. Анчагина иш бажарилди. Ҳадемай машина устахонаси, нонвойхона, дўкон қурилишини ҳам тугаллаб, ишга тушириб юборамиз.

— Қишлоғимизда мана шундай ўзига хос гузар бунёд этилгани айни муддао бўлди, — мамнуният билдиради «Қорасув» жамоа хўжалиги раиси Аъзам Абдувалиев. — Бир томондан ёшларимиз спорт билан шуғулланишлари, дам олишлари учун яхши имконият яратилган бўлса, иккинчи томондан ўнлаб иш ўринлари очилиб, унда хонободликлар меҳнат қилишади.

Бирники мингга, мингники туманга деб бежиз айтишмайди. Ака-ука тадбиркорларнинг бу хайрли иши, саховати қишлоқ аҳлининг ҳурмат эътиборига сазовор бўлди.

С. МУҲИДДИНОВ, «Халқ сўзи» мухбири. А. САИТОВА олган суратлар.

Кунига 30 минг дона

«Асакаёғ» ҳиссадорлик жамиятида Россиянинг «Продвижение инженерии» ва «Дмитра» ҳиссадорлик жамиятлари томонидан ишлаб чиқарилган илғор технологик линияларнинг ўрнатилиши асакаликлар жонига аро кирди.

Замонавий технологик линияларни ўрнатиш ва ишга тушириш учун 189 минг АҚШ доллари ва 15 миллион сўмдан зиёд маблағ жалб қилинди. Айни пайтда бу ерда кунига ўн тонна техник ёғ қайта ишланади. Бир кеча кундузда эса бир литрли полиэтилен идишлардан 30 минг донасига ёғ қуйилиб қадоқланмоқда.

О. ШОДМОНАЛИЕВ.

Шу куннинг қаҳрамонлари

ФАТХУЛЛАНИНГ ДАЛАСИ

Чўл. Унинг ўртасида мўъжаз бир дарахтзор бор. Дарахтлар сояси ҳовуз билан унинг ёнидаги темир вагонни ўз қучоғига олган. Вагон деразасига йўғонлиги катта одамнинг билагидек келадиган ёғоч маҳкамланган. Ёғочга эса беланчак осилган. Беланчакда бир ёшлик Фатхулла маст уйқуда ётибди. Ҳар замон, ҳар замонда тамшаниш аралаш кулча юзларида кулгич пайдо бўлади.

Фатхулланинг отаси Маҳкам Мирзаев ҳам, онаси Саодат ҳам асли Қўқондан. Мана ўн беш йилдирки улар чўлга туп қўйиб, палак ёздилар. Маҳкамжон хўжаликда сувчи бўлиб ишлайди. Саодатхон эса ёзда чопиқчилик қилса, кузда белига этак боғлаб пахта теради.

Чўлнинг бир чивинлари борки чақса баданингизни дўмбира қилиб юборади. Чўлнинг бир жазирамаси борки саратонда ярим коса сувни қуёшга чиқариб қўйсангиз, ҳаш-паш деганча буғланиб кетади. Қаҳратон қишини айтмаса ҳам бўлади.

— Шароити унчалик яхши бўлмаган жойларда яшашга, ишлашга нима мажбур қилди сизларни?

Саволни беришга бердиму унинг ўринсиз эканлигини сал кейинроқ пайқадим.

Маҳкамжон, аввал, ҳайрон бўлди. Кейин кулди. Кулиш асносида хотинига қаради. Саодатхон эса жавобни кўп куттирмади.

— Чўлнинг шароити ёмон деб биз ишламасак, ёнимиздаги шерикларимиз ишламаса ким ишлайди? Ахир бу ерларда ҳам одамлар яшаши, пахта ва ғалла етиштириши, фарзандларини тарбиялаши керак-ку!

— Сувни ташиб беришади. Мана чироғимиз бор, — деди ниҳоят кулимсираб турган Маҳкамжон ҳам.

Биз кейин уларнинг Фатхуллабеги, Камола ва Малоҳатхонлари ҳақида суҳбатлашдик. Танглайи меҳнат билан кўтарилган киши тез эл бўлиб кетади. Улар Абдуқаҳҳор Ортиқбоев раҳбарлик қилаётган фермер хўжалигида меҳнат қилишар экан. Мўлжаллари 24 гектардан 80 тонналик ялпи хирмон кўтаришиб, хўжаликда режани биринчи бажариш экан.

— Ё эртага, ё индин маррага етамиз, — дейди Абдуқаҳҳор Ортиқбоев. — 60 тонна ғалла етиштирдик. Чўл ким билан тирик деб сўранг. Ана шунда мен у одамлар билан тирик, деган бўлардим. Агар мана шу Маҳкамжону Саодатхонга ўхшаган софдил, самимий, меҳнаткаш инсонлар бўлмаганда шўр босган, сув ўта танқис жойларда рўзғор тебратиб, эл-юртга қўлимиздан келганча астойдил хизмат қилаолармидик? Тўғри, шароит нисбатан оғир. Унча-бунча одам бизда яшаб, ишлаб кетолмайди. Мен шу туфайли Маҳкамжону Саодатхонларни бошимга кўтаргим келади. Фақат уч ойни хўжалик марказида, қолган тўққиз ойни чўл бағрида яшаб ўтказишнинг ўзи жасорат эмасми?

Суҳбатимиздан Фатхулла уйғониб кетди. Беланчакнинг зийига тирмашиб пастга тушди. Бир дадасига, бир бизларга қаради. Сўнг дастурхондаги қовунга қўлларини чўзиб ишора қилди. Бир тилик қовунни олган Фатхулла ўйин билан овора бўлиб кетди. Ажаб, йиғи ва инжиқлик қаерда қолди? Буни қарангки, ҳатто мана шу болакай ҳам чўлга ўрганиб кетибди.

Биз ҳикоя қилаётган одамлар Меҳнатобод туманидаги «Ҳамза» ширкатлар уюшмасида ишлашади. Хўжалик бу йил 3920 тонналик хирмон яратиш мажбуриятини олган. Ғалла тайёрлаш режасини туманда биринчи бўлиб бажарган ҳамзаликлар пахта тайёрлаш бўйича ҳам шу кеча-кундузда биринчи ўринда кетишаяпти. Кунига 3,5-4 фоиз миқдорида ҳосил териб олаётган хўжалик деҳқонларининг шаштлари баланд.

— Пахта одамларнинг яхши кунларига, тўйларига, фаровонлигига хизмат қилиши керак, — дейди хўжалик раҳбари Пиримқул Сойибназаров, — Фақат ана шундагина одамлар далага, меҳнатга бутун меҳрини, қалб қўрини бағишлайди. Бизнинг асосий мақсадимиз фақат мана шунга қаратилган.

Чўл. Унинг тунлари бирмунча салқин бўлиб қолди. Аммо офтоби ҳали ҳам елка куйдиради. Мана шу чўлда ишлаётганлар менинг назаримда ўз меҳнатлари билан юртнинг келажак аталмиш улуғ биносига пишиқ-пухта ғишт тераётган инсонлардир. Уларга бошқача таъриф ортиқчадир.

Алиқул ХОНИМҚУЛОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

Ишбилармонлар диққатига!

2001 йилнинг 1 октябридан бошлаб

Тадбиркорлик билан шуғулланмоқчи бўлган барча шахслар ўз ишларини давлат рўйхатидан ўтказиш учун туман ва шаҳар ҳокимликларида “бир идора орқали” шаклида махсус ташкил қилинган бўлимларига қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак:

якка тартибдаги тадбиркорлар учун 4 та ҳужжат:

давлат рўйхатидан ўтказиш тўғрисида ариза;

3х4 ўлчамли иккита фотосурат;

рўйхатдан ўтказиш йиғимининг тўланганлиги ҳақида банк ҳужжати;

муҳр ва штамп эскизлари (уч нусхада) ҳамда паспорт.

- юридик шахслар учун 6 та ҳужжат:

ариза;

корхона таъсис ҳужжатларининг нотариал тасдиқланган икки асл нусхаси;

тадбиркорлик субъектининг почта манзилини тасдиқловчи ҳужжат;

рўйхатдан ўтказиш йиғимининг тўланганлиги ҳақида банк ҳужжати;

фирма номи тўғрисидаги гувоҳнома;

муҳр ва штамп эскизлари (уч нусхада).

- фермер хўжаликлари учун 8 та ҳужжат:

ариза;

қишлоқ хўжалиги кооперативи умумий йиғилишининг ёки юқори бошқарув органининг хўжаликни ташкил этиш тўғрисидаги қарори;

Низомнинг нотариал тасдиқланган икки асл нусхаси;

тадбиркорлик субъектининг почта манзилини тасдиқловчи ҳужжат;

рўйхатдан ўтказиш йиғимининг тўланганлиги ҳақида банк ҳужжати;

фирма номи тўғрисидаги гувоҳнома;

танлов комиссиясининг ер участкаси бериш ҳақидаги баённомаси, бизнес-режа нусхалари;

муҳр ва штамп эскизлари (уч нусхада).

Солиқ инспекцияси, статистика органлари ва Ички ишлар бошқармасининг тегишли бўлимларида ҳисобга қўйиш ва рухсат олиш ишларининг ҳаммаси рўйхатдан ўтказиш идоралари томонидан амалга оширилади.

Ариза берилган кундан эътиборан, якка тартибдаги тадбиркорлар 8 кунда, юридик шахслар ва фермерлар 12 кунда тўлиқ таъсис ҳужжатларини ўз қўлига оладилар.

Рўйхатдан ўтказиш идораларига топшириладиган таъсис ҳужжатларини туман ва шаҳар товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палаталари ёки консалтинг фирмалари тайёрлаб берадилар.

Маънавият

АРОСАТ

Миллий мафкура ва мактаб

Собиқ шўро давлатининг кекса раҳбари Буюк Британиянинг ўша вақтдаги бош вазири Маргарет Тетчер билан учрашувдаги нутқини:

— Муҳтарама Индира Ганди! — дея бошлабди.

Бу қадар жиддий ва қўпол хатодан юраги чиқиб кетган ёрдамчиси келиб:

— Ўртоқ бош котиб, бу киши Индира Ганди эмас, Маргарет Тетчер! — дебди.

Шунда бош котиб кўзойнаги устидан ёрдамчисига қараб:

— Мен Маргарет Тетчер эканини кўриб турибман. Лекин матнда «Индира Ганди» деб ёзилган-да, — деган экан нутқ битилган қоғозни кўрсатиб...

Бу латифани бекорга эслаётганим йўқ.

Яқинда байрамларимиз ҳақидаги бир кўлёзмани нашрга тайёрлаётиб, М.Туропова, К.Сайдумарова, С.Ҳасанова, С.Муҳамедова, С.Маҳкамовлар қаламига мансуб «Анъанавий байрамлар» китобини варақлаб қолдим.

Методик қўлланмада мактабда байрамларимизни ўтказиш бўйича тавсиялар берилган. Чунки у умумтаълим мактаблари, мактабдан ташқари муассасалар, академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари ўқитувчи ҳамда ўқувчилари учун методик қўлланма сифатида 1999 йили чоп этилган. Шундай бўлгач, мактабга мўлжалланган тавсиялар бенуқсон, замон талабларига тўла жавоб берадиган бўлиши керак.

Китоб Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги республика Таълим марказининг илмий методик Кенгаши муҳокамасида 1999 йил 2 июнида нашр учун тавсия этилган. Шундай бўлишига қарамасдан, нашр илмий-маънавий, сиёсий-мафкуравий жиҳатдан бир қанча эътирозу мулоҳаза уйғотади.

Аввало, китобнинг номи кишини ўйлантиради — нега «Анъанавий байрамлар»? Муаллифлар ҳозирги байрамларни учга — анъанавий байрамлар, миллий халқ байрамлари ва тақвим байрамларига бўлишади. Кейинроқ мактабларда ўтказиладиган байрамларнинг ўзини иккига — мактаб ҳаётига оид бўлган анъанавий байрамлар ва миллий халқ анъаналари байрамларига бўлишган.

Лекин кейин байрамларни санашда чалкашликларга йўл қўйилган. Масалан, Ватан ҳимоячилари куни, Хотира ва Қадрлаш куни негадир, мактаб ҳаётига оид анъанавий байрамларга, Наврўз, Мустақиллик куни байрамлари эса, нима учундир, миллий халқ анъаналари байрамларига киритилган. Бунда қайси асосга суянилгани номаълум. Чунки Мустақиллик куни, Хотира ва Қадрлаш куни, Наврўз — ўз расмий номи билан айтадиган бўлсак, умумхалқ байрамлари, яъни дам олиш куни сифатида нишонланадиган байрамларимиз сирасига кирадику.

Ўқитувчилар ва мураббийлар куни ҳақида гап кетганда, худди кўчма маънода ишлатгандай қавсга олиб, қўштирноқ ичида уни «Ўқитувчилар куни» деб изоҳлашган. Нега бир байрамни икки хил ном билан аташимиз керак? Бу ҳам ҳали ҳолва. 18-бетга келиб бу байрам «Халқ ўқитувчилари ва мураббийлар куни» деб учинчи бир янги ном билан тилга олинади. 20-бетга келиб муаллифларга ўзлари ўйлаб топган шу ифода ҳам «ёқмайди»: улар «ўқитувчилари» сўзидаги «и»ни ортиқча биладилар: «Халқ ўқитувчилар ва мураббийлар куни». Ҳатто, китобда Ўзбекистонимизда «Халқ ўқитувчилари ва мураббийлар куни» деган қонун ҳам қабул қилинган, дейиладики, бу ҳақда кейинроқ тўхталаман.

Бош мақсади мактабга байрамларимиз ҳақида методик ёрдам беришдан иборат бўлган бу китобда мактаб ҳаётига энг яқин байрам — Ўқитувчилар ва мураббийлар кунининг бизда қачондан бошлаб жорий этилгани ҳақида ҳам сиёсий, ҳам даврий (хронологик) жиҳатдан тўғри ва асосли (ҳужжатли) маълумот берилиши керакми-йўқми?!

Қўлланмада шундай сўзларни ўқиб, ҳайрон қоласиз: «...1997 йил 1 октябрда (?) Президентимизнинг махсус (?) фармонига (?) асосан ҳар йили 1 октябрь Ўқитувчилар ва мураббийлар куни — устозлар (?) умумхалқ байрами сифатида нишонланадиган бўлди».

Аслида, 1 октябрни Ўқитувчилар ва мураббийлар куни сифатида умумхалқ байрами тарзида нишонлаш Ўзбекистон Республикаси Президентининг махсус Фармони эмас, балки 1996 йилнинг 9 сентябрида қабул қилинган «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази фаолиятини янада такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги Фармони билан жорий этилган ва 1997 йилдан эътиборан нишонлана бошлаган. Ана шу Фармоннинг 5-бандидаги мазкур байрамни жорий этиш билан боғлиқ қисмини айнан келтирамиз: **«Ёш авлодни буюк анъаналаримизга, юксак маънавий қадриятларимизга содиқлик ва порлоқ келажак эгалари эканликларига қатъий ишонч руҳида тарбиялаш мақсадида 1997 йилдан бошлаб 1 октябрь «Ўқитувчилар ва мураббийлар» куни деб эълон қилинсин ҳамда дам олиш куни ҳисоблансин»**.

11-бетда берилган бир шеърда:

Мен мактабга бораман,
Бугун 1 сентябрь,

деган сатрлар учрайди. Яна бир мантиқсизлик: мана, ўнинчи йилки, бизда янги ўқув йили 1 сентябрдан кейинги иш кунидан бошланади. Чунки 1 сентябрда Мустақиллик кунини байрам қиламиз. Ё бу шеър шўро даврида ёзилган, ё унинг муаллифи ҳамон ўша замон тасаввури билан юрибди.

Мактаб бундай чалкашликларни ёқтирмайди. Мактаб ўқувчисини бундай деб «алдаш»дан кўзланган мақсад нима?

Китобнинг тили ҳам жуда таҳрирталаб. Таҳрирталаблик фақат ифоданинг силлиқ ва равонлиги юзасидан бўлса-ку майли эди-я. Бу ерда ифоданинг ҳуқуқий-сиёсий жиҳати ноқис: «Ўзбекистонда «Давлат тили», «Халқ таълими», «Халқ ўқитувчилари ва мураббийлар куни» ва «Ўқитувчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш» ҳақидаги қонунлар Ўзбекистон Конституцияси томонидан белгилаб (?) берилган», дейилади.

Биринчидан, «Давлат тили», «Халқ таълими» деган қонунлар йўқ. Қонун — ўта расмий ҳужжат. Унинг номини ўзгартириб ифодалашга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Бу йўналишдаги қонунлар «Давлат тили ҳақида», «Таълим тўғрисида» деб номланади. Ҳар бир қонун номи у расман қандай қабул қилинган бўлса, ҳарфма-ҳарф шундай ёзилиши шарт.

Иккинчидан, Ўзбекистон Республикасида «Халқ ўқитувчилари ва мураббийлар куни» деган қонун ҳам, «Ўқитувчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш» деган қонун ҳам қабул қилинмаган.

Учинчидан, бир жойда қонун номи саналганда қўштирноқ «тўғрисида» деган сўздан кейин, иккинчи ерда эса «ҳақида» сўзидан олдин қўйилган. Ҳолбуки, «тўғрисида» ёки «ҳақида» сўзлари ҳам амалда қонуннинг бевосита номига киради, демак, қўштирноқ, албатта, шу сўзлардан кейин қўйилиши шарт.

Тўртинчидан, парчада номлари келтирилган қонунлар «Конституция томонидан белгилаб» берилмайди. Чунки Конституцияда бу қонунларнинг биронтаси тилга олинмаган ва бундай бўлиши ҳам мумкин эмас. Конституциянинг 16-моддасидаги: «Биррорта ҳам қонун ёки бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжат Конституция нормалари ва қоидаларига зид келиши мумкин эмас», — деган банд муаллифларга сиёсий жиҳатдан хато жумла тузиш ҳуқуқини бермайди.

Бешинчидан, бу байрамни «устозлар умумхалқ байрами» дейиш қандоқ бўлди? Ахир, «умумхалқ» деган сифатнинг ўзи бу фақат «устозлар» эмас, барча фуқароларнинг байрами эканини англатмайдими?

«Она — улуғ зот» боби сарлавҳаси остига қавсда «Халқаро хотин-қизлар куни 8 Март байрамини нишонлаш учун тартибот» деган сўзларни ўқибку, 1999 йили чоп этилган бўлса ҳам, бу қўлланма шўро даврида ёзилган кўринади, деган фикрга борасиз. Чунки, мустақилликка эришганимиздан буён ҳар йили 8 Мартни байрам қиламиз. Президентимиз табриги радио-телевидение орқали эшиттирилади, газеталаримизда босилади. Қани, топиб беринг, бирон жойда бу байрам «Халқаро хотин-қизлар куни» деб номланадими?

Бир ўйлаб кўрайлик: мактабга байрамлар ҳақида «ақл ўргатмоқчи» бўлган китоб, аввало, байрамларнинг расмий номини тўғри ёзмайдими? Ахир, ҳуқуқий демократик давлатда ҳамма нарса қонун асосида бўлиши керак эмасми? Келинг, лоақал, «Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодекси»даги «Байрам (ишланмайдиган) кунлари» деб номланадиган 131-моддага мурожаат қилайлик. Унда бу байрам расман: **«8 Март — Хотин-қизлар куни»** деб белгиланган.

Кимдир «халқаро» сўзини қўшди нима, қўшмади нима, деб ўйлаши мумкин. Бироқ бу ердаги шу бир сўз шунчаки масала эмас. Гап шундаки, шўро давлати 8 мартни — коммунистик мафкура руҳидаги халқаро хотин-қизлар кунини синфий кураш қуроли сифатида нишонлаб келган эди. Шунинг учун ҳам мустақил Ўзбекистонимизда бу байрамнинг санаси сақланиб қолгани билан, мазмун-моҳияти кескин ўзгарди — таъбир жоиз бўлса, у миллийлашди.

Ҳар бир давлатнинг номи — муқаддас. Ҳеч ким уни ўзича ўзгартириб ифодалашга ҳаққи йўқ. Шунинг учун ҳам Конституциямизнинг 1-моддасидаёқ: «Давлатнинг «Ўзбекистон Республикаси» ва «Ўзбекистон» деган номлари бир маънони англатади», — деб махсус ёзиб қўйилган. Демак, бошқа давлатларнинг ҳам ўз номини қандай аташга расмий-сиёсий муносабати шундай.

Бироқ қўлланма муаллифлари учун бунинг сира аҳамияти йўқдек кўринади. Акс ҳолда, нега улар Шарқий Европадаги давлатни «Венгрия Халқ Республикаси» деб тилга олишади? Ахир, дунёда ҳозир бу номдаги давлат йўқ-ку. Бу давлатнинг ҳозирги номи «Венгрия Республикаси». Гап фақат биргина сўзнинг тушиб қолаётганида эмас. Венгрия Халқ Республикаси якка партия ҳукмронлик қиладиган социалистик давлат эди. Венгрия Республикаси эса кўппартиявийликка асосланган ҳуқуқий демократик давлат. Бу икки тушунча ўртасида ер билан осмонча фарқ борлигини билиш — Ўзбекистонимиз ёшлари учун ҳам муҳим мафкуравий масала.

Бир қўлланмада шунча сиёсий, ҳуқуқий, маънавий, мафкуравий, илмий саҳв-хатони кўриб, ахир, давлат сиёсати, унинг қонуний ҳужжатлари ва жамият мафкурасида ўта муайян қилиб белгилаб берилган жиҳатларни биз ёш авлодга тамоман бошқача қилиб етказсак, аҳвол нима кечади, деган хаёлга борасиз.

Ё шўро замони тасаввурлари — эски, ҳаёт аллақачон итқитиб ташлаган мафкура асоратларидан қутулишимиз шунчалар қийинми?

Конституция, Президент Фармонлари, қонунлар, байрамлар, давлатларнинг номлари каби ўта жиддий қадриятларга ҳам шундай енгил-елпи муносабатда бўлишга йўл қўйиш мумкинми?

Замон эски ва янги мафкура аросатида қолиб, бу даражада адашишларни мутлақо хуш кўрмайди.

Шуни сира унутмайликки, ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий мавзуларда қалам тебратадиган олиму педагогларимизнинг бош вазифаси ёшларимиз онг-тафаккуридан эски замон ақидаларини сиқиб чиқариб, уларда тамоман янгича дунёқарашни шакллантиришдан иборат бўлиши керак.

Шунча хато ва камчилиги бор китобни республика Таълим марказидек мўътабар даргоҳнинг илмий методик кенгаши қандай нашрга тавсия қилди экан?

Султонмурод ОЛИМ, филология фанлари номзоди.

қабул қилинган “Маҳсулот белгилари ва хизмат кўрсатиш белгилари тўғрисида”ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, №6, 244-модда);

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1993 йил 7 майда қабул қилинган “Товар белгилари ва хизмат кўрсатиш белгилари тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга киритиш ҳақида”ги Қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, №6, 245-модда);

Ўзбекистон Республикасининг 1997 йил 26 декабрда қабул қилинган “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги Қонунининг (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1998 йил, №3, 38-модда) VII бўлими;

Ўзбекистон Республикасининг 2000 йил 15 декабрда қабул қилинган “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш, шунингдек айримларини ўз кучини йўқотган деб топиш тўғрисида”ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 2001 йил, №1-2, 23-модда) I бўлимининг 5-банди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси

Э. ХАЛИЛОВ

Тошкент шаҳри,
2001 йил 30 август.

24

Ўзбекистон Республикасининг

ҚОНУНИ

Товар белгилари, хизмат кўрсатиш белгилари ва товар келиб чиққан жой номлари тўғрисида

«Халқ сўзи» — «Народное слово» газеталари 2001 йил

мuддат кўпи билан олти ойга узайтирилиши мумкин.

Талабнома берувчи томонидан ўтказиб юборилган муддатлар талабнома берувчининг мазкур муддат тугаганидан кейин кечи билан икки ой ичида берган илтимосномасига биноан Патент идораси томонидан тикланиши мумкин.

14-модда. Товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатдан ўтказишга доир талабномани расмий экспертизадан ўтказиш

Товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатдан ўтказишга доир талабномани расмий экспертизадан ўтказиш талабнома Патент идорасига берилган санадан эътиборан ўттиз кунлик муддат ичида амалга оширилади.

Расмий экспертизадан ўтказиш жараёнида товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатдан ўтказишга доир талабноманинг мазмуни, зарур ҳужжатларнинг мавжудлиги, шунингдек уларнинг белгиланган талабларга мувофиқлиги текширилади. Талабнома берувчига расмий экспертиза натижаларига биноан Патент идорасининг талабномани кўриб чиқиш учун қабул қилиш тўғрисидаги ёхуд қабул қилишни рад этиш ҳақидаги қарори маълум қилинади.

15-модда.Талабномада ифодаланган белгини экспертизадан ўтказиш

Талабномада ифодаланган белгини экспертизадан ўтказиш товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва (ёки) товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатдан ўтказишга доир талабнома кўриб чиқиш учун қабул қилинганлиги тўғрисидаги қарорга мувофиқ, талабнома берилган санадан эътиборан тўққиз ой мобайнида Патент идораси томонидан амалга оширилади.

Экспертизадан ўтказиш чоғида талабномада ифодаланган белгининг: товар белгисини экспертиза қилишда

12

ушбу Қонун 3-моддасининг биринчи қисми ҳамда 10-моддаси қоидаларига, товар келиб чиққан жой номини экспертиза қилиш ва (ёки) товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини беришда эса ушбу Қонуннинг 6 ва 11-моддалари қоидаларига мувофиқлиги текширилади.

Экспертиза натижаларига биноан Патент идораси товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини рўйхатдан ўтказиш ва (ёки) ундан фойдаланиш ҳуқуқини бериш тўғрисида ёхуд уларни рўйхатдан ўтказишни рад этиш ҳақида қарор қабул қилади, талабнома берувчи бу хусусда хабардор қилинади.

Патент идорасининг товар белгисини рўйхатдан ўтказиш тўғрисидаги қарори ушбу Қонуннинг 12-моддасига мувофиқ санасига кўра устуворликка эга бўлган талабнома тушганлиги муносабати билан қайта кўриб чиқилиши мумкин.

16-модда. Давлат экспертизасидан ўтказиш натижалари устидан шикоят бериш

Талабнома берувчи давлат экспертизасидан ўтказиш натижалари устидан Патент идорасининг Апелляция кенгашига (бундан буён матнда Апелляция кенгаши деб юритилади) қарор қабул қилинган санадан эътиборан уч ой мобайнида шикоят беришга ҳақли.

Давлат экспертизасидан ўтказиш натижалари устидан Апелляция кенгашига шикоят бериш тартиби Патент идораси томонидан белгиланади.

Талабнома берувчи Апелляция кенгашининг қарори устидан қарор қабул қилинган санадан эътиборан олти ой мобайнида судга шикоят беришга ҳақли.

17-модда. Товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва (ёки) товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатдан ўтказишга доир талабномадан бошқа шахс фойдасига воз кечиш ёки бундай талабномани чақириб олиш

Талабнома берувчи товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва (ёки) товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатдан ўтказишга

13

Қирқиш чизиғи

вақтинчалик унинг ҳудудидан ташқарида бўлган жисмоний шахслар товар белгиларини ва товар келиб чиққан жой номларини рўйхатдан ўтказиш ишларини ва бу ишлар билан боғлиқ юридик аҳамиятга молик ҳаракатларни ёзишма учун Ўзбекистон Республикаси доирасидаги манзилини кўрсатган ҳолда патент вакилисиз амалга оширишлари мумкин.

Патент вакилининг ваколатлари ишончнома билан тасдиқланади.

35-модда. Товар белгисини ва товар келиб чиққан жой номини бошқа давлатларда рўйхатдан ўтказиш

Ўзбекистон Республикасининг юридик ва жисмоний шахслари товар белгисини ёки товар келиб чиққан жой номини бошқа давлатларда белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказишга ҳақли.

36-модда. Чет эллик юридик ва жисмоний шахсларнинг ҳуқуқлари

Чет эллик юридик ва жисмоний шахслар ушбу Қонунда назарда тутилган ҳуқуқлардан Ўзбекистон Республикасининг юридик ва жисмоний шахслари билан тенг равишда ёки ўзаро келишув принципи асосида фойдаланадилар.

37-модда. Низоларни ҳал этиш

Товар белгиларини ва товар келиб чиққан жой номларини ҳуқуқий жиҳатдан муҳофаза қилиш ҳамда улардан фойдаланиш билан боғлиқ низолар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳал этилади.

38-модда. Товар белгилари ва товар келиб чиққан жой номлари тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Товар белгилари ва товар келиб чиққан жой номлари тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганликда айбдор шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2001 йил 30 август.

22

тартибда рўйхатдан ўтказилган белгилардир.

Товар белгилари якка тартибдаги ва жамоавий бўлиши мумкин.

Алоҳида юридик ёки жисмоний шахсга тегишли товар белгиси якка тартибдаги белги ҳисобланади.

Юридик ва (ёки) жисмоний шахслар бирлашмасининг улар томонидан ишлаб чиқариладиган ва (ёки) реализация қилинадиган, бир хил сифатга ёки бошқа умумий тавсифларга эга бўлган товарларини белгилаш учун мўлжалланган товар белгиси жамоавий белги ҳисобланади.

Тасвирлар, сўзлар, муайян шакл тарзидаги белгилар ва бошқа белгилар ёки уларнинг исталган бир рангдаги ёки турли рангдаги жамлама ифодаси товар белгилари сифатида рўйхатдан ўтказилиши мумкин.

4-модда. Товар белгисини ҳуқуқий жиҳатдан муҳофаза қилиш

Товар белгиси ҳуқуқий жиҳатдан уни ушбу Қонунда белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказиш асосида, шунингдек Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларига мувофиқ равишда муҳофаза қилинади.

Товар белгиси тадбиркорлик фаолиятини амалга ошираётган юридик ёки жисмоний шахс номига рўйхатдан ўтказилиши мумкин.

5-модда. Товар келиб чиққан жой номи

Мамлакат, аҳоли пункти, жой ёки бошқа жўғрофий объектнинг (бундан буён матнда жўғрофий объект деб юритилади) товарни белгилаш учун ишлатиладиган, унинг алоҳида хусусиятлари тамомила ёки асосан мазкур жўғрофий объектга хос табиий шароитлар билан ёки бошқа омиллар ёхуд табиий шароитлар ва ушбу омилларнинг бирикмаси билан белгиланадиган номи товар келиб чиққан жой номи деб эътироф этилади.

6-модда. Товар келиб чиққан жой номини ҳуқуқий жиҳатдан муҳофаза қилиш

Товар келиб чиққан жой номи ҳуқуқий жиҳатдан уни ушбу Қонунда белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказиш асосида, шунингдек Ўзбекистон Республикасининг

3

11-модда.Товар келиб чиққан жой номи сифатида рўйхатдан ўтказилмайдиган белгилар

Қуйидаги белгилар товар келиб чиққан жой номи сифатида рўйхатдан ўтказилмайди:

товар келиб чиққан жой хусусида истеъмолчини чалғитиб қўядиган жўғрофий ном бўлган белгилар;

товар келиб чиққан ҳақиқий жойни расман кўрсатувчи, лекин товар бошқа ҳудудда чиқарилаётганлиги ҳақида янглиш тасаввур берувчи белгилар;

товар тайёрланган жой номи билан боғлиқ бўлмаган жўғрофий номни англатувчи ва Ўзбекистон Республикасида муайян турдаги товар белгиси сифатида умум фойдаланишда бўлган белгилар.

12-модда. Товар белгисининг устуворлиги

Товар белгисининг устуворлиги товар белгисини рўйхатдан ўтказиш учун Патент идорасига талабнома берилган санага қараб белгиланади.

Товар белгисининг устуворлиги товар белгисини рўйхатдан ўтказиш учун биринчи талабнома Саноат мулкини муҳофаза қилиш бўйича Париж конвенциясига қўшилган давлатда берилган санага қараб, башарти шу санадан кейинги олти ой мобайнида Патент идорасига товар белгисини рўйхатдан ўтказишга доир талабнома тушган бўлса (конвенция устуворлиги), белгиланиши мумкин.

Саноат мулкини муҳофаза қилиш бўйича Париж конвенциясига қўшилган давлатлардан бирининг ҳудудида ташкил этилган расмий халқаро кўргазмаларнинг ёки расмий деб тан олинган шундай кўргазмаларнинг экспонатларига қўйилган товар белгисининг устуворлиги экспонат кўргазмада очиқ намойиш этила бошланган санага қараб (кўргазма устуворлиги), башарти шу санадан кейинги олти ой мобайнида Патент идорасига товар белгисини рўйхатдан ўтказишга доир талабнома тушган бўлса, белгиланиши мумкин.

Конвенция ёки кўргазма устуворлиги ҳуқуқини сўраётган талабнома берувчи қўйилган талаб ҳаққоний эканлигини тасдиқловчи зарур ҳужжатларни илова қилган ҳолда бу ҳақда товар белгисини рўйхатдан ўтказишга

10

гувоҳномада кўрсатилган товар турига нисбатан фойдаланиш ҳуқуқини тасдиқлайди.

Товар белгисига доир гувоҳнома ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома товар белгиси, товар келиб чиққан жой номи ва (ёки) товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тегишли реестрда рўйхатга олинганидан кейин бир ой давомида Патент идораси томонидан берилади. Гувоҳномалар шакли ва уларда кўрсатиладиган маълумотлар таркиби Патент идораси томонидан белгиланади.

21-модда. Товар белгисига доир гувоҳноманинг ҳамда товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳноманинг амал қилиш муддати

Товар белгисига доир гувоҳнома ёки товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома талабнома берилган санадан эътиборан ўн йил мобайнида амал қилади.

22-модда. Товар белгисига доир гувоҳноманинг ҳамда товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳноманинг амал қилиш муддатини узайтириш

Товар белгисига доир гувоҳноманинг ёки товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳноманинг амал қилиш муддати гувоҳнома амал қилаётган охирги йил мобайнида унинг эгаси томонидан берилган аризага биноан ҳар сафар ўн йилга узайтирилиши мумкин.

Ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган аризага қуйидагилар илова қилиниши лозим:

патент божи тўланганлигини тасдиқловчи ҳужжат;

патент вакили орқали ариза берилган тақдирда талабнома берувчининг ишончномаси;

товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқига эга бўлган шахс мазкур жўғрофий объектда эканлигини ва гувоҳномада кўрсатилган хусусиятларга эга бўлган товар ишлаб чиқараётганлигини тасдиқловчи ҳужжат.

15

Қирқиш чизиғи

30-модда. Товар белгисига доир ҳуқуқни бошқа шахсга ўтказиш

Товар белгисига доир мутлақ ҳуқуқ бу ҳуқуқнинг эгаси томонидан шартнома бўйича бошқа шахсга ўтказилиши мумкин.

Товар белгисига доир ҳуқуқни бошқа шахсга ўтказишга, башарти у истеъмолчини товар ёки унинг тайёрловчиси хусусида чалғитадиган бўлса, йўл қўйилмайди.

Товар белгисидан фойдаланиш ҳуқуқи товар белгисининг эгаси (лицензиар) томонидан лицензия шартномаси бўйича бошқа шахсга (лицензиатга) берилиши мумкин.

Лицензия шартномасида лицензиат товарларининг сифати лицензиар товарларининг сифатидан паст бўлмаслиги ҳақида шарт қўйилган бўлиши ва лицензиар бу шартнинг бажарилишини назорат қилиши кўрсатилиши лозим.

Товар белгисига доир ҳуқуқни бошқа шахсга ўтказиш тўғрисидаги шартнома ёки лицензия шартномаси Патент идорасида рўйхатдан ўтказилиши керак.

Жамоавий белги ва ундан фойдаланиш ҳуқуқи бошқа шахсларга ўтказилиши мумкин эмас.

31-модда. Товар белгиси эгаси бўлмиш юридик шахсни қайта ташкил этиш пайтида товар белгисининг ўтиши

Товар белгиларининг эгалари бўлмиш юридик шахслар қўшиб юборилганда товар белгилари қайта рўйхатдан ўтказилган юридик шахсга ўтади.

Товар белгиси эгаси бўлмиш юридик шахс бўлинганда товар белгиси товарларни ишлаб чиқариш вазифаси зиммасига ўтадиган, қайта рўйхатдан ўтказилган юридик шахсга ўтади. Товар белгисининг эгаси товар белгиси рўйхатдан ўтказилган товарларни ишлаб чиқаришнинг бир қисмини ўзида сақлаб қолган тақдирда ҳар иккала юридик шахс ўзаро келишувга (шартномага) кўра товар белгисининг биргаликдаги эгаси деб эътироф этилиши мумкин. Бу ҳақдаги келишув (шартнома) Патент идорасида рўйхатдан ўтказилиши керак.

Товар белгисининг эгаси бўлмиш юридик шахс бош-

20

шахсларга ўтказиш тўғрисидаги шартномаларни рўйхатдан ўтказишни амалга оширади;

Товар белгилари давлат реестрини ва Товар келиб чиққан жой номлари давлат реестрини (бундан буён матнда реестр деб юритилади) юритади;

товар белгиси учун гувоҳнома ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома беради;

товар белгилари рўйхатга олинганлиги ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи берилганлиги тўғрисида расмий маълумотларни эълон қилади;

қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни амалга оширади.

8-модда. Товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатга олиш учун талабнома бериш

Товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатдан ўтказиш учун талабнома юридик ёки жисмоний шахс томонидан (бундан буён матнда талабнома берувчи деб юритилади) Патент идорасига берилади.

Жамоавий белгини рўйхатдан ўтказиш учун талабнома юридик ва (ёки) жисмоний шахслар бирлашмаси номидан бирлашма қатнашчиларининг жамоавий белгидан фойдаланиш тўғрисидаги келишувига мувофиқ берилади.

Товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатдан ўтказиш учун талабнома берилган сана мазкур талабнома Патент идорасига келиб тушган санага қараб белгиланади.

Товар белгисини рўйхатдан ўтказиш учун талабнома, агар унда бир неча товар кўрсатилган бўлса, талабнома берувчининг илтимосномасига кўра дастлабки талабнома берилган сана сақланган ҳолда икки ёки бир неча талабномага ажратилиши мумкин.

9-модда. Товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва товар келиб чиққан жой номидан фойдала-

5

гилар, мазкур жойда чиқарилмаган товарларни белгилаш учун ишлатилган белгилар, шунингдек башарти улар таржима қилиниб ёки “кўринишдаги”, “турдаги”, “усулдаги” ва бошқа шунга ўхшаш сўзлар билан қўшилган ҳолда қўлланилса;

12) жамият манфаатларига, одамийлик ва ахлоқ қоидаларига зид бўлган белгилар;

13) қуйидаги белгилар:

илгари Ўзбекистон Республикасида бошқа шахс номига рўйхатдан ўтказилган ёки рўйхатдан ўтказиш сўраб талабнома берилган, шунингдек Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларига мувофиқ рўйхатдан ўтказилмай ҳам муҳофаза қилинадиган ёки шу турдаги товарларга нисбатан анча илгарироқ устуворликка эга бўлган товар белгилари билан адаштириб юбориш даражасида бир хил ёки уларга айнан ўхшаш бўлган белгилар;

ҳар қандай товарларга нисбатан бошқа шахсларнинг белгиланган тартибда умум эътироф этилган товар белгилари билан адаштириб юбориш даражасида бир хил ёки уларга айнан ўхшаш бўлган белгилар;

ушбу Қонунга мувофиқ муҳофаза қилинадиган товар келиб чиққан жой номи бўлган белгилар билан адаштириб юбориш даражасида бир хил ёки уларга айнан ўхшаш бўлган белгилар, бу белгилар ҳар қандай товарларга нисбатан шундай номдан фойдаланиш ҳуқуқига эга бўлган шахс номига рўйхатдан ўтказилаётган товар белгисига муҳофаза қилинмайдиган қисм сифатида киритилган ҳоллар бундан мустасно;

белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилган сертификатлаш белгилари билан адаштириб юбориш даражасида бир хил ёки уларга айнан ўхшаш бўлган белгилар;

14) қуйидаги белгилар:

ўзга шахсларга тегишли ва Ўзбекистон Республикаси ҳудудида таниқли бўлган фирма номларини (ёки уларнинг бир қисмини), агар бу номга бўлган ҳуқуқ бир турдаги товарларни белгилаш учун товар белгисига доир талабнома келиб тушган санадан аввалроқ олинган бўлса,

8

ган талабларни бузган ҳолда берилган бўлса, тўлиқ ёки қисман ҳақиқий эмас деб топилиши мумкин.

Товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома унинг амал қилишининг бутун муддати давомида, башарти у ушбу Қонунда белгиланган талабларни бузган ҳолда берилган бўлса, ҳақиқий эмас деб топилиши мумкин.

25-модда. Товар келиб чиққан жой номи рўйхатдан ўтказилганлигининг бекор қилиниши, товар белгисига доир гувоҳнома ёки товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома амал қилишининг тугатилиши

Товар келиб чиққан жой номи рўйхатдан ўтказилганлиги қуйидаги ҳолларда бекор қилинади:

мазкур жўғрофий объект учун хос бўлган шароитлар йўқолганда ва реестрда кўрсатилган хусусиятларга эга бўлган товар ишлаб чиқаришнинг иложи бўлмаганда;

чет эллик юридик ёки жисмоний шахслар товар келиб чиққан мамлакатда товар келиб чиққан шу жой номига доир ҳуқуқларини йўқотганда.

Товар белгисига доир гувоҳноманинг ёки товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳноманинг амал қилиши унинг амал қилиш муддати тугаганлиги муносабати билан тугатилади.

Товар белгисига доир гувоҳноманинг амал қилиши товар белгиси рўйхатдан ўтказилган санадан эътиборан исталган беш йил мобайнида ундан узлуксиз равишда фойдаланилмаганда, шунингдек жамоавий белгидан фойдаланиш тўғрисидаги келишув бузилган тақдирда манфаатдор шахснинг аризасига биноан қабул қилинган суд қарори асосида муддатидан олдин тўлиқ ёки қисман тугатилиши мумкин. Товар белгисига доир гувоҳноманинг амал қилишини ундан фойдаланилмаганлиги муносабати билан муддатидан олдин тугатиш тўғрисидаги масалани ҳал қилаётганда товар белгисининг эгаси томонидан тақдим этилган унга боғлиқ бўлмаган ҳолатларга кўра товар белгисидан фойдаланилмаганлигини исботловчи далиллар эътиборга олиниши мумкин.

17

СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН БАСТАКОРЛАР УЮШМАСИ БИЛАН ҲАМКОРЛИКДА

ТЕРМИЗ ШАҲРИНИНГ 2500 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАБ

ҚЎШИҚЛАР ТАНЛОВИНИ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ.

Қўшиқларда қадимий Термиз тарихи, беқиёс маънавий меросимиз ҳамда бугунги замон шукуҳи юксак бадиият билан тараннум этилиши лозим.

Танлов ғолибларига қуйидаги мукофотлар берилади:

1 та биринчи мукофот — 300 минг сўм;
2 та иккинчи мукофот — 150 минг сўмдан;
3 та учинчи мукофот — 100 минг сўмдан.

Танлов муддати шу йилнинг 1 октябригача.

Манзил: Тошкент ш., Жавоҳарлаъл Неру кўчаси, 1-уй.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси.

«ЎЗАВТОСОЗЛАШ» ОАЖ - ТЭРЗ-8

акциядорларнинг умумий йиғилиши 2001 йил 28 сентябрь соат 16.00да Тошкент шаҳри, Ойбек кўчаси, 47-уйда («Ўзавтосозлаш» ОАЖ - ТЭРЗ-8 биноси, 2-қават) бўлишини маълум қилади.

КУН ТАРТИБИ:

1. 2000 йил ва 2001 йилнинг биринчи ярим йиллик фаолияти бўйича ҳисобот.
2. Йиллик ҳисоботни тасдиқлаш ва фойдани тақсимлаш.
3. Кузатув кенгаши аъзоларини қайта сайлаш.
4. ОАЖ бошқарув раисини тайинлаш.
5. Аудиторни тасдиқлаш.
6. Бошқа масалалар.

2000 йилда ***95805,0 минг сўм*** даромад олинди. Харажатлар ***82961,0 минг сўмни*** ташкил этди. Бюджетга тўловлар ***9297,0 минг сўм*** бўлди. Соф фойда ***3547,0 сўмни*** ташкил этди.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ШАРҚШУНОСЛИК ИНСТИТУТИ

2001 йил кундузги ва сиртқи бўлимларга аспирантурага ўқишга кириш учун қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ.

КУНДУЗГИ БЎЛИМГА:

07.00.09. *Тарихнавислик, манбашунослик ва тарихий тадқиқот усуллари* — 1 ўрин.
08.00.11. *Хорижий мамлакатлар иқтисоди* — 2 ўрин.
10.01.06. *Хорижий Осиё ва Африка мамлакатлари халқлари адабиёти* — 1 ўрин.
23.00.04. *Халқаро тизимлар ва жаҳон тараққиётининг сиёсий муаммолари* — 1 ўрин.

СИРТҚИ БЎЛИМГА:

10.01.06. *Хорижий Осиё ва Африка мамлакатлари халқлари адабиёти* — 1 ўрин.

Ҳужжатлар 5 сентябрдан 5 октябргача қуйидаги манзилда қабул қилинади: Тошкент ш., Шаҳрисабз к., 25-уй, 2-қават, 210-хона.

доир талабномадан уни кўриб чиқишнинг исталган босқичида бошқа шахс фойдасига воз кечиши ёки талабномани чақириб олиши мумкин, лекин бу тегишинча товар белгиси, товар келиб чиққан жой номи ва (ёки) товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи рўйхатдан ўтказиладиган санадан кечиктирмай амалга оширилиши лозим.

18-модда. Товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва (ёки) товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатга олиш

Патент идораси давлат экспертизасидан ўтказиш натижалари асосида, патент божи тўланганлиги ҳақидаги ҳужжат олинган санадан эътиборан бир ой мобайнида товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва (ёки) товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини тегишли реестрда рўйхатга олади.

Реестрга киритиладиган маълумотлар таркиби Патент идораси томонидан белгиланади.

19-модда. Рўйхатга олиш маълумотларини эълон қилиш

Товар белгиси, товар келиб чиққан жой номи ва (ёки) товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи рўйхатга олинганлиги тўғрисидаги маълумотлар Патент идорасининг расмий ахборотномасида эълон қилинади. Эълон қилинадиган маълумотлар таркиби Патент идораси томонидан белгиланади.

20-модда. Товар белгисига доир гувоҳнома ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома

Товар белгисига доир гувоҳнома товар белгиси сифатида талабномада ифодаланган белги рўйхатдан ўтказилганлиги фактини, товар белгисининг устуворлигини ва товар эгасининг гувоҳномада кўрсатилган товарларга нисбатан товар белгисига бўлган мутлақ ҳуқуқини тасдиқлайди.

Товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома товар келиб чиққан жой номи сифатида талабномада ифодаланган белги рўйхатдан ўтказилганлиги фактини ва гувоҳнома эгасининг ундан

14

Буклаш чизиғи

доир талабномани бераётганида ёки Патент идорасига талабнома тушганидан кейин икки ой мобайнида маълум қилиши шарт ёхуд бу ҳужжатларни товар белгисини рўйхатдан ўтказишга доир талабнома тушган вақтдан эътиборан уч ойдан кечиктирмай Патент идорасига тақдим этиши лозим.

Товар белгисини рўйхатдан ўтказишга доир талабнома икки ёки бир неча талабномага ажратилган тақдирда талабномаларнинг ҳар бири бўйича устуворлик дастлабки талабноманинг устуворлиги санасига қараб белгиланади.

13-модда. Товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатдан ўтказишга доир талабномани давлат экспертизасидан ўтказиш

Товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатдан ўтказишга доир талабномани давлат экспертизасидан ўтказиш Патент идораси томонидан амалга оширилади ҳамда расмий экспертизадан ўтказишдан ва талабномада ифодаланган белгини экспертизадан ўтказишдан иборат бўлади.

Талабнома берувчи товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатдан ўтказишга доир талабномани давлат экспертизасидан ўтказиш даврида бу талабнома юзасидан қарор қабул қилингунига қадар ўз ташаббуси билан талабнома материалларини тузатиш, аниқлаштириш ёки талабнома моҳиятини ўзгартирмайдиган маълумотлар билан тўлдиришга ҳақли.

Давлат экспертизасини ўтказиш жараёнида қўшимча материалларсиз экспертиза ўтказиш мумкин бўлмаса, Патент идораси талабнома берувчидан бундай материалларни сўраб олишга ҳақли.

Давлат экспертизасининг сўровига биноан қўшимча материалларни талабнома берувчи сўров жўнатилган санадан эътиборан уч ой мобайнида тақдим этмоғи лозим. Талабнома берувчининг илтимосига кўра мазкур

11

Қирқиш чизиғи

Ўзбекистон Республикасининг

ҚОНУНИ

Товар белгилари, хизмат кўрсатиш белгилари ва товар келиб чиққан жой номлари тўғрисида

1-модда. Ушбу Қонуннинг мақсади

Ушбу Қонун товар белгиларидан, хизмат кўрсатиш белгиларидан ва товар келиб чиққан жой номларидан фойдаланиш билан боғлиқ ҳолда юзага келадиган муносабатларни тартибга солади.

2-модда. Товар белгилари, хизмат кўрсатиш белгилари ва товар келиб чиққан жой номлари тўғрисидаги қонун ҳужжатлари

Товар белгилари, хизмат кўрсатиш белгилари ва товар келиб чиққан жой номлари тўғрисидаги қонун ҳужжатлари ушбу Қонун ва бошқа қонун ҳужжатларидан иборатдир.

Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида Ўзбекистон Республикасининг товар белгилари, хизмат кўрсатиш белгилари ва товар келиб чиққан жой номлари тўғрисидаги қонун ҳужжатларида назарда тутилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

3-модда. Товар белгиси ва хизмат кўрсатиш белгиси

Товар белгиси ва хизмат кўрсатиш белгиси (бундан буён матнда товар белгиси деб юритилади) бу бир юридик ва жисмоний шахслар товарлари ва хизматларини (бундан буён матнда товарлар деб юритилади) бошқа юридик ва жисмоний шахсларнинг шу турдаги товарларидан фарқлаш учун хизмат қиладиган, белгиланган

2

Буклаш чизиғи

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг

ҚАРОРИ

“Товар белгилари, хизмат кўрсатиш белгилари ва товар келиб чиққан жой номлари тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга киритиш ҳақида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. “Товар белгилари, хизмат кўрсатиш белгилари ва товар келиб чиққан жой номлари тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни матбуотда эълон қилинган кундан эътиборан амалга киритилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳукумат қарорларини “Товар белгилари, хизмат кўрсатиш белгилари ва товар келиб чиққан жой номлари тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқлаштирсин, вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар мазкур Қонунга зид бўлган ўз норматив ҳужжатларини қайта кўриб чиқишлари ва бекор қилишларини таъминласин.

3. Қуйидагилар ўз кучини йўқотган деб топилсин:

Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 7 майда

23

Қирқиш чизиғи

Товар белгисига доир гувоҳноманинг ёки товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳноманинг амал қилиш муддатини узайтириш ҳақидаги ёзув тегишли реестрга киритилади.

Ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган аризани бериш муддати гувоҳноманинг амал қилиш муддати тугагандан кейин олти ой мобайнида гувоҳнома эгаси берган илтимосномага биноан узайтирилиши мумкин.

23-модда. Товар белгисига доир гувоҳномага ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳномага ўзгартиришлар киритиш

Товар белгисининг эгаси ёки товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳноманинг эгаси Патент идорасини ўз номи, фамилияси, исми ёки отасининг исми ўзгарганлиги тўғрисида, товар белгиси ёки товар келиб чиққан жой номини рўйхатдан ўтказишга тааллуқли бошқа ўзгартиришлар тўғрисида, товар белгиси учун эса — товар белгиси олинган товарларнинг рўйхати қисқартирилганлиги, товар белгисининг айрим қисмлари унинг моҳиятини бузмайдиган тарзда ўзгартирилганлиги тўғрисида хабардор қилади. Ушбу ўзгартиришлар тўғрисидаги ёзув Патент идораси томонидан товар белгисига доир гувоҳномага ёки товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳномага ва тегишли реестрга киритилади.

24-модда. Товар белгисига доир гувоҳномани ёки товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳномани ҳақиқий эмас деб топиш

Товар белгисига доир гувоҳнома унинг бутун амал қилиш муддати давомида, башарти у ушбу Қонуннинг 4-моддаси иккинчи қисмида ва 10-моддаси биринчи қисмининг 1 — 12-бандларида белгиланган талабларни бузган ҳолда берилган бўлса ёки товар белгисини рўйхатдан ўтказиш тўғрисидаги маълумотлар расмий ахборотномада эълон қилинган санадан эътиборан беш йил мобайнида, башарти у ушбу Қонуннинг 10-моддаси биринчи қисмининг 13 ва 14-бандларида белгилан-

16

Буклаш чизиғи

такрорловчи белгилар;

саноат намуналарини, агар уларга бўлган ҳуқуқ Ўзбекистон Республикасида ўзга шахсларга тегишли бўлса, такрорловчи белгилар;

Ўзбекистон Республикасида машҳур бўлган илмий асарлар, адабиёт ва санъат асарларининг номларини, уларнинг қаҳрамонларини ёки ибораларини, санъат асарларини ёки улардан кўринишларни муаллифлик ҳуқуқига эга бўлган шахс ёки унинг ҳуқуқий ворислари (меросхўрлари) розилигини олмаган тарзда такрорловчи белгилар;

атоқли шахсларнинг фамилиялари, исмлари, тахаллусларини ва улардан ясалган сўзларни, бундай шахсларнинг портретларини ҳамда дастхатларини, башарти булар Ўзбекистон Республикасининг тарихий ва маданий бойлиги бўлса, ана шу атоқли шахслар, уларнинг меросхўрлари ёки давлат органи розилигини олмаган тарзда такрорловчи белгилар.

Ушбу модда биринчи қисмининг 1 — 4-бандларида кўрсатилган белгилар, агар бунга тегишли давлат органининг ёки белги эгасининг розилиги бўлса, товар белгисига муҳофаза қилинмайдиган қисмлар сифатида киритилиши мумкин, ушбу модда биринчи қисмининг 5 — 8-бандларида кўрсатилган белгилар, агар улар товар белгисида устун мавқега эга бўлмаса, бу белгига муҳофаза қилинмайдиган қисмлар сифатида киритилиши мумкин.

Ушбу модда биринчи қисмининг 5 — 8-бандларида кўрсатилган белгиларни рўйхатдан ўтказишга, башарти бу белгилар амалда улардан фойдаланиш натижасида фарқланиш хусусиятига эга бўлган тақдирдагина, йўл қўйилиши мумкин.

Ушбу модда биринчи қисмининг 13-бандидаги иккинчи ва учинчи хатбошиларда кўрсатилган товар белгиси билан адаштириб юбориш даражасида уларга айнан ўхшаш бўлган белгиларни рўйхатдан ўтказишга товар белгиси эгасининг бу белгини рўйхатга олиш учун розилиги бўлган тақдирдагина йўл қўйилиши мумкин.

9

Қирқиш чизиғи

халқаро шартномаларига мувофиқ равишда муҳофаза қилинади.

Товар келиб чиққан жой номи мазкур жўғрофий объектдаги, номи ўзлари ишлаб чиқараётган товарни белгилаш учун ишлатиладиган бир ёки бир неча юридик ёки жисмоний шахс томонидан рўйхатдан ўтказилиши мумкин.

Товар келиб чиққан жой номини рўйхатдан ўтказган шахс бу номдан, башарти мазкур шахс алоҳида хусусиятлари тамомила ёки асосан мазкур жўғрофий объектга хос табиий шароитлар ёки бошқа омиллар билан ёхуд табиий шароитлар ва ушбу омилларнинг бирикмаси билан белгиланадиган товарни ишлаб чиқараётган бўлса, фойдаланиш ҳуқуқини олади.

Ушбу Қонунда белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилган товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи худди шу жўғрофий объектда жойлашган ва айнан шундай хусусиятларга эга бўлган товар ишлаб чиқараётган бошқа юридик ёки жисмоний шахсга ҳам берилиши мумкин.

7-модда. Ваколатли давлат органи

Ўзбекистон Республикаси Давлат патент идораси (бундан буён матнда Патент идораси деб юритилади) товар белгиларини ва товар келиб чиққан жой номларини муҳофаза қилиш соҳасидаги ваколатли давлат органи ҳисобланади.

Патент идораси:

товар белгиларини ва товар келиб чиққан жой номларини муҳофаза қилиш соҳасида ягона давлат сиёсатини шакллантириш ва амалга оширишда қатнашади;

товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатга олишга доир талабномаларни кўриб чиқиш учун қабул қилади, улар юзасидан давлат экспертизасини ўтказади;

товар белгиларини, товар келиб чиққан жой номларини ва товар келиб чиққан жой номларидан фойдаланиш ҳуқуқини, товар белгиларига доир ҳуқуқларни бошқа

4

Буклаш чизиғи

қа юридик шахсга қўшиб олинганда товар белгисига доир ҳуқуқ қўшиб олган юридик шахсга ўтади.

32-модда. Товар белгисини такрорий рўйхатдан ўтказиш шартлари

Гувоҳномасининг амал қилиш муддати ўтган товар белгиси товар белгисига доир гувоҳноманинг амал қилиши тугаган санадан эътиборан уч йил мобайнида бошқа шахс номига қайта рўйхатдан ўтказилиши мумкин эмас. Мазкур қоида товар белгисининг эгаси ундан товар белгисига доир гувоҳноманинг амал қилиш муддати тугагунига қадар воз кечган ҳолларга нисбатан ҳам татбиқ этилади.

33-модда. Патент божлари

Товар белгиларини, товар келиб чиққан жой номини ёки товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатдан ўтказиш билан боғлиқ юридик аҳамиятга молик ҳаракатларни амалга оширганлик учун патент божлари олинади. Патент божлари Патент идорасига унинг ушбу Қонунда назарда тутилган вазифаларни бажаришга доир харажатларини қоплаш учун тўланади.

Патент божларининг миқдорлари ва уларни тўлаш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

34-модда. Патент вакиллари

Патент вакили Патент идорасида юридик ва жисмоний шахсларнинг вакиллик ҳуқуқини амалга оширади.

Ўз мамлакати ҳудудида доимий яшовчи Ўзбекистон Республикаси фуқароси патент вакили бўлиши мумкин. Патент вакилларига қўйиладиган малака талаблари, уларни аттестациядан ва рўйхатдан ўтказиш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

Ўзбекистон Республикасидан ташқарида доимий яшовчи жисмоний шахслар ёки чет эллик юридик шахслар товар белгиларини ва товар келиб чиққан жой номларини рўйхатдан ўтказиш ишларини юритишни ҳамда бу ишлар билан боғлиқ юридик аҳамиятга молик ҳаракатларни Патент идорасида рўйхатдан ўтган патент вакиллари орқали амалга оширадилар.

Ўзбекистон Республикасида доимий яшовчи, лекин

21

Қирқиш чизиғи

Товар белгисига доир гувоҳноманинг ёки товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳноманинг амал қилиши:

Апелляция кенгашининг қарори асосида;

товар белгиси эгасининг ёки товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома эгасининг Патент идорасига берган аризаси асосида;

суд қарори асосида муддатидан илгари тугатилади.

26-модда. Товар белгисига доир мутлақ ҳуқуқ

Товар белгисининг эгаси товар белгисидан фойдаланиш ва уни тасарруф этиш мутлақ ҳуқуқига эга.

Товар белгисига доир мутлақ ҳуқуқ гувоҳномада кўрсатилган товарларга нисбатан амал қилади ва Патент идорасининг расмий ахборотномасида эълон қилинган санадан эътиборан рўйхатдан ўтказишнинг амал қилиши даври мобайнида амалга оширилади.

Товар белгисини ёки шу белги билан белгиланган товарни рухсат берилмаган тарзда тайёрлаш, қўллаш, олиб кириш, савдога таклиф этиш, сотиш, ўзгача тарзда фуқаролик муомаласига киритиш ёки уларни шу мақсадда сақлаш ёхуд улар билан адаштириб юборадиган даражада айнан ўхшаш бўлган бир хилдаги товарларни белгилаш товар белгисига доир мутлақ ҳуқуқни бузиш деб эътироф этилади.

27-модда. Товар белгисидан фойдаланиш

Товар белгиси уни ишлатиш учун рўйхатга олинган товарларда ва (ёки) уларнинг идиши ҳамда ўровида товар белгисининг эгаси томонидан ёки ушбу Қонуннинг 30-моддасига мувофиқ лицензия шартномаси асосида бундай ҳуқуқ берилган шахс томонидан қўлланилиши товар белгисидан фойдаланиш деб ҳисобланади.

Товар белгисини рекламада, босма нашрларда, расмий бланкаларда, пешлавҳаларда, Ўзбекистон Республикасида ўтказилаётган кўргазмалар ва ярмаркаларда экспонатларни намойиш этиш вақтида ишлатиш ҳам товар белгисидан фойдаланиш деб эътироф этилиши мумкин.

Воситачилик фаолиятини амалга оширувчи юридик

18

Буклаш чизиғи

Товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатдан ўтказишга доир талабномани расмийлаштириш учун зарур бўлган ҳужжатларга тааллуқли талаблар Патент идораси томонидан белгиланади.

10-модда. Товар белгилари сифатида рўйхатдан ўтказилмайдиган белгилар

Қуйидагилар товар белгилари сифатида рўйхатдан ўтказилмайди:

1) давлат герблари, байроқлари ва давлат мукофотларининг тасвири туширилган белгилар;

2) давлатларнинг расмий номлари, халқаро ёки ҳукуматлараро ташкилотларнинг қисқартирилган ёки тўлиқ номлари;

3) расмий назорат, кафолат тамғалари ва намуна йўсинидаги тамғалар, муҳрлар;

4) давлат хизматларининг Ўзбекистон Республикасида қўлланиладиган ажратиш ва фарқлаш белгилари тасвирлари;

5) фарқлаш хусусиятига эга бўлмаган белгилар;

6) муайян турдаги товарларнинг белгиси сифатида умум фойдаланишда бўлган белгилар;

7) умум эътироф этилган рамзлар ва атамалар ҳисобланган белгилар;

8) товарларни, шу жумладан уларнинг тури, сифати, сони, хусусияти, қандай мақсадга мўлжалланганлиги ва қийматини, шунингдек уларнинг ишлаб чиқариладиган ёки ўтказиладиган жойи ва вақтини тавсифлаш учун фойдаланиладиган белгилар;

9) товар ёки унинг тайёрловчиси хусусидаги ёлғон ёки истеъмолчини чалғитиши мумкин бўлган белгилар;

10) товар келиб чиққан ҳақиқий жойни расман кўрсатувчи, лекин товар бошқа ҳудудда чиқарилаётганлиги ҳақида янглиш тасаввур берувчи белгилар;

11) маъданли сувлар, вино ёки кучли спиртли ичимликларнинг аслиятини акс эттирувчи жўғрофий номлар бўлган ёки шундай номларни ифодаловчи бел-

7

Қирқиш чизиғи

ниш ҳуқуқини рўйхатдан ўтказиш учун бериладиган талабномага доир талаблар

Товар белгисини, товар келиб чиққан жой номини ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатдан ўтказиш учун бериладиган талабнома бир товар белгисига ёки товар келиб чиққан бир жой номига тааллуқли бўлиши лозим.

Талабномада қуйидагилар бўлиши керак:

товар белгиси сифатида белгини, товар келиб чиққан жой номини ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатдан ўтказиш тўғрисидаги ариза;

талабномада кўрсатилган белгининг тасвири;

белгиларни рўйхатдан ўтказиш учун товарлар ва хизматларнинг халқаро таснифига мувофиқ гуруҳланган, товар белгисини рўйхатдан ўтказиш сўралаётган товарларнинг рўйхати;

товар ишлаб чиқарилган жойни жўғрофий объект чегарасида кўрсатган ҳолда товар келиб чиққан жой номини ёки товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини рўйхатдан ўтказиш сўралаётган товар турининг номи ҳамда унинг алоҳида хусусиятлари тавсифи.

Талабномага қуйидагилар илова қилиниши зарур:

талабнома берганлик учун патент божи тўланганлигини тасдиқловчи ҳужжат;

талабнома патент вакили орқали берилган тақдирда талабнома берувчининг ишончномаси;

талабнома берувчининг зикр этилган жўғрофий объектда жойлашганлигини ва алоҳида хусусиятлари мазкур жўғрофий объектга хос табиий шароитлар ёки бошқа омиллар билан ёхуд табиий шароитлар ва ушбу омилларнинг бирикмаси билан боғлиқ товар ишлаб чиқаришини тасдиқловчи ҳужжатлар;

чет эллик талабнома берувчининг товар келиб чиққан жойнинг талабномада ифодаланган номидан товар келиб чиққан мамлакатда фойдаланиш ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжат.

6

Буклаш чизиғи

ва жисмоний шахслар товарларни тайёрловчининг товар белгиси билан бир қаторда шартнома асосида ўз товар белгисидан ҳам фойдаланиши мумкин.

28-модда. Товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш

Товар келиб чиққан жой номини товарда, унинг идиши ҳамда ўровида, пешлавҳаларда, расмий бланкаларда, рекламада, босма нашрларда ва товарни фуқаролик муомаласига киритиш билан боғлиқ бошқа ҳужжатларда ишлатиш товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш деб ҳисобланади.

Лицензия шартномаси асосида: товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини бошқа шахсга беришга, бундай ҳуқуқдан бошқа шахслар фойдасига воз кечиш тўғрисида битимлар тузишга ва товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқини беришга йўл қўйилмайди.

Товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳномаси бўлмаган шахсларнинг товар келиб чиққан жойнинг рўйхатдан ўтказилган номидан фойдаланишига, ҳатто башарти бунда товар келиб чиққан жойнинг ҳақиқий номи кўрсатилган ёки ном таржима қилиб ёхуд “кўринишдаги”, “турдаги”, “усулдаги” ва шунга ўхшаш сўзларни қўшиб қўлланилган тақдирда ҳам, шунингдек ҳар қандай товар келиб чиққан жой номи ва товарнинг алоҳида хусусиятлари хусусида истеъмолчини чалғитиши мумкин бўлган ўхшаш белгилардан фойдаланишга йўл қўйилмайди.

29-модда. Огоҳлантирувчи тамғалаш

Товар белгисининг эгаси ёки товар келиб чиққан жой номидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳноманинг эгаси товар белгиси ёки товар келиб чиққан жой номи билан бир қаторда товарда ёки унинг идиши ҳамда ўровида қўлланилган белги Ўзбекистон Республикасида рўйхатдан ўтказилган товар белгиси ёки товар келиб чиққан жой номи эканлигини билдирувчи лотин алифбосидаги “R” ёки айлана ичига олинган “R” ҳарфи тарзида огоҳлантирувчи тамға қўйиши мумкин.

19

ЁШ РАССОМЛАРИМИЗ МУВАФФАҚИЯТИ

Тошкентдаги Ҳиндистон Маданият марказида “Шанкар-2000” халқаро болалар ижодиёти танловининг ўзбекистонлик совриндорларини тақдирлаш маросими бўлиб ўтди.

Мазкур йиллик танлов Деҳлида ярим асрдан буён ўтказиб келинади. Ўтган йилги танловда иштирок этган ўзбекистонлик ёш иқтидорли рассомлар, Ўзбекистон Бадиий академиясининг тасвирий ва амалий санъат лицейи ўқувчилари — Нурхон Зиёхонова ҳамда Адҳам Ҳамзаевнинг асарлари олтин медалга лойиқ топилди. Яна тўрт нафар ёш юртдошимиз кумуш медал соҳиби бўлди. Шунингдек, етти нафар иқтидорли ўқувчи танловнинг махсус совринини қўлга киритди.

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Ҳиндистон давлат ташқи ишлар вазири Умар Абдулла совринларни соҳибларига топширар экан, ҳамюртларимиз танловда фаол иштирок этаётганидан мамнунлигини билдирди ва мамлакатимизда ёш авлоднинг ҳар томонлама камол топишига давлат томонидан катта эътибор қаратилаётганини алоҳида таъкидлади.

“Шанкар” халқаро болалар ижодиёти танлови ярим асрлик даврни босиб ўтган. Мустақиллик шарофати билан, ўзбекистонлик ёш истеъдодлар бир неча йилдан буён унда муваффақиятли иштирок этиб келади. Бу эса мамлакатимизда кўплаб иқтидорли рассомлар етишиб чиқаётганидан далолат беради.

(ЎзА).

«Ўзавтойўл» давлат акционерлик концерни жамоаси «Ўзйўлтаъминот» бошқармаси бошлиғи ўринбосари **Мирҳосил МАҲКАМОВнинг** вафоти муносабати билан марҳумнинг оиласи ва қариндош-уруғларига чуқур таъзия изҳор этади.

Республика автомобиль йўллари таъминот бошқармаси «Ўзйўлтаъминот» жамоаси бошқарма бошлиғи муовини **Мирҳосил МАҲКАМОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Давлат жаҳон тиллари университети жамоаси ўзбек тили ва адабиёти кафедраси мудири, филология фанлари номзоди, доцент А. Маматовга умр йўлдоши **Мухтабар МАМАТОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Ўзнефтмаҳсулот» акциядорлик компанияси раҳбарияти ва жамоаси компаниянинг масъул ходими Шукурутдин Ҳожиддиновга падари бузруквори **Ҳожиддин отанинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Телерадиокомпанияси жамоаси республика радиоси «Ахборот» Бош муҳарририятининг катта муҳаррири Абдувоҳид Очиловга отаси **Нормурод ОЧИЛОВнинг** вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Телерадиокомпанияси жамоаси республика радиоси «Ахборот» Бош муҳарририятининг сиёсий шарҳловчиси Талъат Солиевга синглиси **Манзура СОЛИЕВАнинг** вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати: Э. Болиев (масъул котиб — «Халқ сўзи»), М. Егоров (масъул котиб — «Народное слово»), Ш. Жабборов (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»), Ш. Ризаев, С. Зинин, М. Миралимов, С. Муҳиддинов, М. Сафаров, Р. Фарҳодий, И.Худоёров, И. Шоғуломов, О. Қанбергенов (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»), Ў. Ҳошимов.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар бўлими 136-29-89; Котибият 133-10-28; Эълонлар 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 2815. 20397 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Жамшид ТОҒАЕВ ва Зокир БОЛТАЕВ томонидан саҳифаланди.
Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.
t -Тижорат материали

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Навбатчи котиб — Ю. Ҳамидов.
Навбатчи муҳаррир — Қ. Эшматов.
Навбатчи — Ғ. Жабиев.
Мусаҳҳиҳ — Ш. Машрабоев.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Босишга топшириш вақти—21.00 топширилди: 21.35 1 2 3 4 5 6